

DVADESET DEVETI MARULIĆEVI DANI

ZNANSTVENI, KNJIŽEVNI
I IZDAVAČKI PROGRAM

Split,
25-27. travnja 2019.

KNJIŽEVNI KRUG SPLIT
MARULIĆANVM

SPLIT
2019

DVADESET DEVETI MARULIĆEVI DANI

Split, 25-27. travnja 2019.

**Glavni organizator
znanstvenoga, književnog i izdavačkog programa:**

Književni krug Split

Suorganizatori:

Društvo hrvatskih književnika
Društvo prijatelja kulturne baštine Split
Matica hrvatska
Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu

**Znanstveni, književni i izdavački program Marulićevih dana
novčano su pomogli:**

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske

KALENDAR ZBIVANJA

ČETVRTAK 25. TRAVNJA

17.00 Zavod HAZU

Svečano otvorenje znanstvenoga, književnog i izdavačkog programa Dvadeset devetih Marulićevih dana
Prigodno slovo: Luka Špoljarić

17.30 Zavod HAZU

Dodjela nagrada Dana hrvatske knjige: *Judita, Davidias, Slavić*
(Društvo hrvatskih književnika)
Nagrade će uručiti Đuro Vidmarović, predsjednik DHK-a

18.00 Zavod HAZU

Pjesnička posveta: *Hrvatski pjesnici Marulićevu Splitu* (Društvo hrvatskih književnika)
Voditelj: Siniša Vuković

18.45 Trg braće Radića

Polaganje lovor-vijenca na spomenik Marka Marulića

19.00 Crkva sv. Frane

Sv. misa
Prigodna riječ Marijana Čipčića i polaganje vijenca na Marulićev grob (Društvo prijatelja kulturne baštine Split)

PETAK 26. TRAVNJA

9.30 Zavod HAZU

Colloquium Marulianum XXIX:

Rukopisi hrvatskoga humanizma i renesanse (prvo zasjedanje)

15.30 - 18.00 KKS – Marulianum

Jedanaesta kroatistička tekstološka radionica:

Mogućnosti čitanja Držićeva *Skupa* i *Novele od Stanca*

Voditelji: Sanja Vulić i Miroslav Palameta

Sudjeluju studenti iz Splita, Zadra i Zagreba

15.30 - 18.00 KKS – Marulianum

Trinaesta latinistička tekstološka radionica:

Marulićev prijatelj i *aemulus* Frane Božićević – čitanje
uz 550. obljetnicu rođenja

Voditeljice: Željka Salopek i Anamarija Žugić

Sudjeluju studenti iz Mostara, Zadra i Zagreba te učenici

I. gimnazije Split

18.30 Zavod HAZU

Predstavljanje knjige:

Vladislav Gučetić: *De casibus domus atque familiae suę carmen allegoricum*, edidit Darko Novaković, Književni krug Split – *Marulianum*, Split, 2018.

Govore: Neven Jovanović, Bratislav Lučin i priređivač

19.30 Zavod HAZU

Predstavljanje knjige:

Marko Marulić: *Hrvatski stihovi i proza*, priredio i transkribirao
Bratislav Lučin, Matica hrvatska, Zagreb, 2018. (Stoljeća
hrvatske književnosti, knj. 137)

Govore: Lahorka Plejić Poje, Tomislav Bogdan, Dražana Radman
i priređivač

SUBOTA 27. TRAVNJA

9.30 Zavod HAZU

Colloquium Marulianum XXIX:

Rukopisi hrvatskoga humanizma i renesanse (drugo zasjedanje)

15.30 - 18.00 KKS – Marulianum

Jedanaesta kroatistička tekstološka radionica:

Mogućnosti čitanja Držićeva *Skupa* i *Novele od Stanca*

Voditelji: Sanja Vulić i Miroslav Palameta

Sudjeluju studenti iz Splita, Zadra i Zagreba

15.30 - 18.00 KKS – Marulianum

Trinaesta latinistička tekstološka radionica:

Marulićev prijatelj i *aemulus* Frane Božićević – čitanje uz 550. obljetnicu rođenja

Voditeljice: Željka Salopek i Anamarija Žugić

Sudjeluju studenti iz Mostara, Zadra i Zagreba te učenici

I. gimnazije Split

COLLOQVIVM MARVLIANVM XXIX

Rukopisi hrvatskoga humanizma i renesanse

Organizator:

Književni krug Split - *Marulianum*
Ispod ure 3/I, HR-21000 Split, Hrvatska

Split, 26. i 27. travnja 2019.
Zavod HAZU u Splitu, Trg braće Radića 7

PETAK 26. TRAVNJA

Voditelji: Neven Jovanović i Bratislav Lučin

9.30 Zavod HAZU

Branko Jozić (Split): Rukopis M 169 u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu
(Benedicti de Acoltis Aretini *De bello contra barbaros a Christianis gesto...*)

Luka Špoljarić (Zagreb): Korespondencija prvih dalmatinskih humanista:
Ivan Sobota Trogirarin

Ines Ivić (Budimpešta): Sveti Jeron 45
im i Koriolan Cipiko – mogući tekstualni predlošci za razvoj kulta u
Trogiru

11.00-11.30 Odmor

Bratislav Lučin (Split): *Iuvenilia* Frane Trankvila Andreisa u Gnieznu

Neven Jovanović (Zagreb): Gosti u rukopisu – nepoznati prijepis latinskog
epigrama Zadrana Šime Budinića (između 1530. i 1535. - 1600)

Stephan Sander-Faes (Zürich): Šime Budinić u Zadru 1556-1567: topo-
grafija svakodnevnog života renesansnog humanista

SUBOTA 27. TRAVNJA

Voditelji: Branko Jozić i Francisco Javier Juez Gálvez

9.30 Zavod HAZU

Aleksander Sroczyński (Varšava): Horoskopi za Bernardina Gallelija (Gallus) iz Zadra (BJ rkps 3225) i renesansna astrološka kultura u Krakovu

Péter Kasza (Segedin): Dijalog humanista: Paolo Giovio i Antun Vrančić o padu Budima

Ivan Lupić (Stanford, SAD) i Irena Bratičević (Zagreb): Hrvatska znanost o rukopisima u osamnaestom stoljeću

11.00-11.30 Odmor

Francisco Javier Juez Gálvez (Madrid): Hrvatski prijevod *Voditelja od grešnikâ* fra Luisa de Granade (Dubrovnik, AMB 589, str. 417-472)

Mateo Žagar (Zagreb): Posebnosti *Libra od mnozijek razloga* (1520) u kontekstu dubrovačke ćirilčke pismenosti

Natalia Stagl Škaro (Dubrovnik) i Sanja Vulić (Zagreb): O »Narodnim pjesmama« iz kodeksa 124 Male braće u Dubrovniku

SAŽETCI I PODATCI O SUDIONICIMA SKUPA

Ines Ivić

Srednjoeuropsko sveučilište, Budimpešta
SVETI JERONIM I KORIOLAN CIPIKO –
MOGUĆI TEKSTUALNI PREDLOŠCI ZA RAZVOJ KULTA
U TROGIRU

Od sredine 15. stoljeća kult sv. Jeronima dobiva na važnosti na istočnoj obali Jadrana te se Jeronim počinje slaviti kao nacionalni svetac. Štovanje proizlazi iz postojeće lokalne glagoljaške tradicije, ali je i odraz rastuće popularnosti Jeronima među europskim humanistima. Premda je u hrvatskoj historiografiji Jeronimov kult bio predmetom istraživanja, znanstvenici se nisu bavili izravnim utjecajem talijanskih izraza kulta - hagiografija, ikonografskih prikaza, devocionalne literature - na razvoj kulta u Dalmaciji.

S obzirom na velik broj izraza štovanja sveca, ali i na pojavu jedinstvenih ikonografskih prikaza, Trogir se nameće kao kolijevka renesansnog kulta sv. Jeronima. Polazeći od prikaza sv. Jeronima u krstionici izrađenoj 1468. godine, izlaganje će se baviti pisanim predlošcima za jedinstveni prikaz sveca u spilji, ali i za vizualno i ideološko uparivanje sv. Jeronima i sv. Ivana Krstitelja. Ikonografski model temelji se na pismima pseudo-Euzebija, pseudo-Ćirila i pseudo-Augustina, koji su poznatiji kao *Tranzit sv. Jeronima* i čine okosnicu renesansnoga kulta sv. Jeronima. Budući da su danas pisma sačuvana u razmjerno malenu broju rukopisnih prijepisa, njihov utjecaj na razvoj kulta u Dalmaciji često je bio zanemarivan, a naglasak se stavljao na raspravu s talijanskim humanistima o Jeronimovu podrijetlu. Osim o pismima, u izlaganju će se raspravljati i o poznavanju Jeronimovih homilija, s tezom da su one poslužile kao izravan predložak jedinstvenim simboličkim prikazima životinja na reljefu u krstionici koji prikazuje sveca koji čita u spilji.

Cilj je ovog izlaganja pokazati da kult sv. Jeronima u Dalmaciji treba promatrati u kontekstu renesansnog štovanja sveca koje se manifestira u brojnim izrazima kulta, što ga je uvelike poticala osobna pobožnost. U tome su osobito važnu ulogu imali humanizmom nadahnuti pojedinci koji su posjedovali prijepise Jeronimovih djela ili djela o Jeronimu. Ujedno će se istaknuti važnost proučavanja odnosa pisanih tekstova i likovnih djela. Pritom je napose zanimljiv tekst *Tranzita*, koji je bio poznat i u latinskim rukopisnim prijepisima: ovdje će se ukazati na njegov izravni, dosad neuočeni, utjecaj u trogirskoj krstionici.

Izlaganje smješta kult sv. Jeronima u Trogiru u širi kontekst općeg humanističkog štovanja, gdje se obrazovani i pobožni svetac nameće kao savršen model; ujedno se identificira mreža dalmatinskih humanističkih obitelji koje su Jeronima štovale s posebnom pažnjom, poput obitelji Cipiko u Trogiru, Nassi u Zadru ili Gozze u Dubrovniku, te su najzaslužnije za promociju svečevog kulta. U tome ključu osobito se propituje uloga Koriolana Cipika kao začetnika kulta u Trogiru, i to s obzirom na njegovo humanističko obrazovanje i na ulogu operarija katedrale.

Ines Ivić rođena je 1990. godine u Supetru. Diplomirala je Povijest umjetnosti i Portugalski jezik i književnost na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 2015. Od iste godine usavršava se na Srednjoeuropskome sveučilištu (CEU) u Budimpešti (odsjek za srednjovjekovne studije, sa specijalizacijom u religijskim studijima), gdje je 2016. magistrirala s temom o sv. Jeronimu u Dalmaciji. Istraživanje svečeva štovanja na istočnoj obali Jadrana u kasnom srednjovjekovlju nastavlja u sklopu doktorskoga studija pod mentorstvom prof. Gábora Klaniczaya. Njezini istraživački interesi obuhvaćaju razmjenu umjetničkih ideja između dviju obala Jadrana, kulturnu povijest te kult svetaca kao izraz socijalnog, političkog i religioznog života. Do sada je objavila nekoliko članaka o razvoju štovanja sv. Jeronima na istočnoj obali Jadrana te prezentirala rezultate istraživanja na nekoliko međunarodnih konferencija. Trenutno boravi na Sveučilištu Ca' Foscari u Veneciji kao gostujući istraživač. Od 2012. godine aktivna je članica Hrvatskoga hagiografskog društva *Hagiotheca*.

Neven Jovanović

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

GOSTI U RUKOPISU – NEPOZNATI PRIJEPIS LATINSKOG EPIGRAMA
ZADRANINA ŠIME BUDINIĆA (IZMEĐU 1530. I 1535. - 1600)

U Osimu, u Knjižnici Instituta Campana (Biblioteca Istituto Campana), pod signaturom ms. 18. L. 13 nalazi se rukopisni kodeks s latinskim djelima talijanskog humanista Nardina Celinesea. Ovaj je humanist bio *magister publicus* u Zadru otprilike u razdoblju 1508-1521, ali čini se da je kodeks u Zadru ostao i nakon Nardinova odlaska. Naime, premda je veći dio kodeksa ispisala ista ruka, najvjerojatnije samog Nardina, na folijima 26v i 27r nalazimo pet latinskih epigrama zapisanih drugačijim, po paleografskim obilježjima sudeći kasnijim rukopisom i pismom (italskom bastardom). Jedan od epigrama na spomenutim folijima nedvosmisleno povezuje kodeks sa Zadrom šezdesetih godina XVI. st. Radi se o jedinom poznatom nam latinskom sastavku zadarskog pjesnika, prevodioca psalama, svećenika i bilježnika Šime Budinića (između 1530. i 1535. - 1600). Sastavak se u literaturi, po početnoj riječi, naziva *Cornisona*, a dosad je neprecizno određivan kao »latinska satira« ili »rugalica«. U radu ću se osvrnuti

na ove naknadno zapisane epigrame te protumačiti Budinićevu pjesmu, kao i tekst na koji ona odgovara, da bih naposljetku iznio nekoliko pretpostavki o povijesnom kontekstu Budinićeve latinskog eksperimenta.

Neven Jovanović (doktorirao 2005) izvanredni je profesor na Odsjeku za klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Njegov su znanstveni interes hrvatska latinistička književnost, osobito renesansna i ona XVIII. stoljeća, te digitalna humanistika. Od 2009. glavni je urednik slobodno dostupne računalne zbirke *Croatiae auctores Latini* (CroALa), koja okuplja tekstove hrvatskih latinista; zbirka trenutačno obuhvaća oko pet milijuna riječi. Član je Odbora za hrvatski latinizam HAZU, suurednik godišnjaka *Colloquia Maruliana*, Sabranih djela Marka Marulića i niza *Kritička izdanja* Biblioteke *Marulianum*. Sudjeluje u istraživačkom projektu *Tekstualne mreže ranonovovjekovne Hrvatske* (TeMrežaH, voditeljica Lahorka Plejić Poje), u okviru kojeg je, zajedno s Lukom Špoljarićem, priredio kritičko izdanje djela Nikole Modruškog. S Johannom Luggin, Lukom Špoljarićem i Lavom Šubarićem uredio je zbornik *Neo-Latin contexts in Croatia and Tyrol: challenges, prospects, case studies. Proceedings of the Croatica et Tyrolensia scholarly conference (Split, 22 and 23 April 2015)*, Wien: Böhlau Verlag, 2018. Uredio je blok priloga o recepciji antike u Hrvatskoj za priručnik *A handbook to classical reception in Eastern and Central Europe*, Oxford: Wiley-Blackwell, 2017.

Branko Jozić

Marulianum, Split

RUKOPIS M 169 U SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U SPLITU
(BENEDICTI DE ACOLTIS ARETINI *DE BELLO CONTRA BARBAROS*
A CHRISTIANIS GESTO...)

U Sveučilišnoj knjižnici u Splitu čuva se pod signaturom M 169 akefalni rukopis na latinskom jeziku, dosad poznat samo po kratkom kataloškom opisu. Riječ je o djelu Benedetta Accoltija Starijega (1415–1464) *De bello contra barbaros a Christianis gesto, pro Christi sepulchro & Iudaea recuperandis, libri IIII*. O njegovoj fortuni svjedoči devet sačuvanih rukopisa te šest tiskanih izdanja na latinskom (prvo objavljeno tek 1532) i pet u prijevodima; među rukopisima ovaj splitski pripada u luksuznije opremljene primjerke.

U ovom radu dat će se kodikološki opis rukopisa, tj. prikazat će se njegovi formalni elementi te ukazati na anomalije i oštećenja; zatim će se predstaviti autor i sadržaj djela te će se pokušati utvrditi vrijeme i mjesto njegova nastanka, pa i tko ga je prepisao i ukrasio. Stečeni uvidi mogu pridonijeti predodžbi o političkom i kulturnom ozračju s obiju strana Jadrana polovicom 15. stoljeća i o komunikaciji između dviju obala, unutar koje se odvijala i bogata intelektualna razmjena.

Branko Jozić magistrirao je na *Augustinianumu* u Rimu 1991. Od 1995. radi u *Marulianumu*. Objavio je knjige: *Problem religijske netolerancije* (1995) i *Riječ u slici* (2009); zajedno s Bratislavom Lučinom *Bibliografiju Marka Marulića. Prvi dio: tiskana djela (1477-1997)* (1998). Autor je više studija o Maruliću u godišnjaku *Colloquia Maruliana* i članaka s religijsko-filozofskoga i kulturološkog područja. Bavi se prevođenjem otačkih i drugih djela.

Francisco Javier Juez Gálvez
Komplutsko sveučiliste u Madridu
HRVATSKI PRIJEVOD *VODITELJA OD GREŠNIKÂ*
FRA LUISA DE GRANADE (DUBROVNIK, AMB 589, STR. 417-472)

U arhivu samostana Male braće u Dubrovniku pod signaturom AMB 589 čuva se *codex miscellaneus* u kojem se nalazi raznorodna građa većinom na latinici, ali i na bosančici, i ponešto tiskanog materijala. Kodeks među inim sadržava i anonimni djelomični hrvatski prijevod klasičnog djela *Vodič za grešnike* španjolskoga trojezičnog pisca, dominikanca fra Luisa de Granade (Granada, 1504 – Lisabon, 1588).

Prvi je svezak toga djela, poznatoga pod skraćenim naslovom *Guía de peccadores*, svjetlo dana ugledao u Lisabonu 1556. pod naslovom: *Libro llamado Guia de peccadores en el qual se enseña todo lo que el Christiano deve hazer, dende el principio de su Conuersion, hasta el fin de la Perfection*. Compuesto por el Reuerendo Padre Fray Luys de Granada de la Orden de S. Domingo. Impresso en Lisbõa : En casa de Ioannes Blauio de Colonia, 1556. Drugi je svezak objavljen 1557. također u Lisabonu. Riječ je o takozvanom *prvotnom tekstu (texto primitivo)* *Vodiča za grešnike*, nakon kojeg se u Salamanki 1567. pojavio takozvani *definitivni tekst* (zapravo sasvim drugo djelo), pod naslovom: *Guia de Peccadores : en la qual se trata copiosamente de las grandes riquezas y hermosura de la virtud : y del camino que se ha de lleuar para alcançarla*.

Hrvatski prijevod sadrži samo prvu knjigu Granadina *Vodiča*; o tome nas obavješćuje naslov ispisan na zasebnoj naslovnici (str. 417) drugom rukom i na drugačijem papiru: *Voditegl od Gresnikâ / Posct. Ôza Fra Luigia od Granate / od Reda Fratarâ Predicaturâ / Kgnighe Paerve / u Slovinski Jefik prinesene / okô God: Gospod: 1560: / Collegij Ragusini Soc. J.* Poledina naslovnice je prazna (str. 418), a zatim slijedi sam prijevod na 52 stranice, od kojih svaka obuhvaća oko 34 retka teksta (broj varira između 25 i 37).

Prevedeni naslov prve knjige iznad samoga teksta (str. 419) ujedno daje i njegov kratak sadržaj: *Kgniga illi libro parvo koie kaxe obrachenie illi oburnutie [sic] od Griescnika ukomse fdarxij uk[r]atko nauk odobra xivglenia*. Ispod toga druga, kasnija ruka dodaje talijanski podnaslov, u kojem se ukazuje na talijansko podrijetlo predložka za hrvatski prijevod: *del Granata Guida di peccatori tutto il p[rimo] libro*. Na posljednjoj stranici (str. 472) tekst završava riječima: *Svarha od parvoga libra*.

U samom rukopisu nema nikakvih drugih podataka o prijevodu; izostavljeni su svi prethodni paratekstovi (odobrenje inkvizicije, sadržaj djela, pismo posvete gospođi Elviri de Mendози, proslav čitatelju), a ni na kasnijoj naslovnici nije preveden potpun naslov Granadina *Vodiča za grešnike*. Već i jednostavan uvid u prijevod pokazuje kako je prevoditelj pred sobom imao *prvotni tekst* Granadina djela.

Budući da talijanski podnaslov ukazuje na to kako je hrvatski prijevod nastao prema talijanskom, a ne španjolskom predlošku, trebalo je ispitati koji su prijevodi mogli biti dostupni dubrovačkom prevoditelju. Ustanovili smo da postoji nekoliko različitih talijanskih prijevoda Granadina *prvotnog teksta*, koji su se od raritetnoga prvog izdanja iz 1561. (tiskanoga u Firenci, kod Giuntija) pa do kraja 1570-ih pojavili u barem dvadesetak izdanja (dakako, tiskani su i kasnije). Usporedna analiza hrvatskog prijevoda i španjolskog izvornika ukazuje na veliku bliskost obaju tekstova, dok prvi talijanski prijevodi znatno netočnije prenose španjolski original. Do odgovora na pitanje kojim se prijevodom odnosno izdanjem koristio anonimni dubrovački prevodilac došlo se tekstološkom analizom. Načelno najvjerniji talijanski prijevod španjolskog izvornika (ujedno i najkasniji) ponekad ipak zaluta u proširenja predložka; znakovito je da se ista proširenja redovito pojavljuju i u hrvatskom tekstu. Riječ je o izdanju objavljenom prvi put u Mlecima 1568. u sklopu Granadinih sabranih djela (*Tutte l'opere del R. Padre fra Luigi di Granata...*) kod nakladnika Gabrielea Giolita de' Ferrarija. Prvi svezak edicije sadrži prvi dio *Vodiča za grešnike* u prijevodu Pietra Laura; na str. 1. čita se naslov: *Guida de' peccatori, nella quale s'insegna tutto quello che debbe fare il Christiano dal principio della sua conuersione, sin al fine della sua perfettione. Composta del Reverendo Padre Fra Luigi di Granata dell'Ordine de' Predicatori. Tradotto di Spagnuolo in Italiano per M. Pietro Lauro Modonese*.

Bez obzira na to što nije načinjena s izvornika, dubrovačka je verzija važna kao prvi, i to vrlo rani prijevod kojega Granadina djela na hrvatski.

Francisco Javier Juez Gálvez (Madrid, 1962) profesor je na Odsjeku za njemačku i slavensku filologiju Filološkog fakulteta Komplutskoga sveučilišta u Madridu, gdje je voditelj istraživačke skupine »Ibero-slavenske studije – prevođenje, recepcija, komparativizam«. Na matičnom je sveučilištu diplomirao klasičnu i romansku filologiju, magistrirao političke znanosti i doktorirao iz filologije 1993. s temom erdeljske franjevačke latinske osamnaestostoljetne historiografije. Književni je prevoditelj i stalni sudski tumač. Član je uredničkog odbora časopisâ *Studia Croatica* (Buenos Aires), *IberoSlavica* (Lisabon), *Colloquia Maruliana* (Split), *Tabula* (Pula), *Književna istorija* (Beograd), *Estudios Hispánicos* (Wrocław), *Proglas* (Veliko T'rnovo). Bavi se istraživanjem južnoslavensko-španjolskih kulturnih odnosa, posebno recepcijom hrvatske književnosti na španjolskome govornom području, od Marulića i hrvatskih latinista do suvremenih autora; marulologiji je posvetio više radova, objavljenih u godišnjaku *Colloquia Maruliana* i drugdje. Uredio je tematski marulološki broj časopisa *Studia Croatica* (Buenos Aires, 2002), za koji je dobio nagradu »Davidias« DHK 2003.

Péter Kasza

Sveučilište u Segedinu

DIJALOG HUMANISTA:

PAOLO GIOVIO I ANTUN VRANČIĆ O PADU BUDIMA

Pad Budima 1541. tradicionalno se smatra prekretnicom u povijesti Ugarskog Kraljevstva jer taj događaj obilježava početak osmanlijske okupacije središnje Ugarske, što će potrajati sljedećih stoljeće i pol. Zauzeće glavnoga grada nekoć napredne i mnogim humanistima tako drage zemlje od strane osmanlijskih snaga bilo je potresan događaj za suvremenike i izazvalo je znatne odjeke. Takoreći sutradan nakon tragedije već su se postavljala ključna pitanja: kako se to moglo dogoditi i tko je za to kriv?

Prije dvije godine na skupu u Zadru predstavio sam i analizirao tekst iz Vrančićeve zbirke, neku vrstu dnevnika opsade grada. Ovdje ću se usredotočiti na dva teksta napisana nekoliko godina poslije. Prvi čine poglavlja posvećena opsadi Budima 1541. iz opsežnog djela glasovitoga talijanskog povjesničara Paola Giovija *Historiarum sui temporis libri*. Iako je to golemo djelo tiskano 1552, zanimljivo je da je njegova rukopisna verzija već 1548. bila dostupna Antunu Vrančiću, članu Zapoljina dvora i Giovijevu bliskom prijatelju. A Vrančić ga nije samo čitao nego je na njega i odgovorio. U svojem pismu upućenom talijanskom prijatelju u svibnju 1548. on hvali Giovijevo djelo i prikazuje se kao da mu skromno želi dodati tek nekoliko bezazlenih komentara, no u biti je sam sastavio svoj cjelovit izvještaj o padu Budima. U izlaganju ću istaknuti one ulomke koji su posebno potaknuli

Vrančićev odgovor. K tomu, istražiti ću kako te reakcije odražavaju prave ciljeve usporednog izvješća hrvatsko-ugarskog humanista te kako se to svjedočanstvo uklapa u cjelinu Vrančićeva djela.

Péter Kasza (1974) rođen je u Segedinu u Mađarskoj. Od 1993. do 1999. studirao je povijest i latinski jezik na sveučilištu u rodnom gradu. Doktorirao je s temom *Život i književna djelatnost Šjepana Brodarića* (2008). Od 2009. radi kao docent na Odsjeku za klasičnu filologiju i novolatinske studije na Sveučilištu u Segedinu. Glavno mu je područje istraživanja srednjoeuropski humanizam 16. stoljeća. Godine 2012. objavio je kritičko izdanje Brodarićevih pisama, koja je sabrao, uredio i popratio komentarom. Biografsku monografiju posvećenu Brodarićevoj političkoj i književnoj djelatnosti objavio je 2015. Sad priprema kritičko izdanje djela *Decades* Wolfganga Laziusa, a napose se bavi književnim odjecima pada Budima 1541.

Bratislav Lučin

Marulianum, Split

IUVENILIA FRANE TRANKVILA ANDREISA U GNIEZNU

Kao prvi poznati književni rad trogirskoga humanista Frane Trankvila Andreisa (1490-1571) u literaturi se redovito spominje oda u povodu proslave pobjede poljskoga kralja Žigmunda I. nad Moskovljanima, objavljena tiskom 1515. (*Ode F. Andronici in triumpho reuerendissimi atque amplissimi domini Ioannis de Lasko, archiepiscopi Gneznensis, de uictoria inuictissimi Sigismundi, Polonie regis, contra Moscos habito*). U to vrijeme Trankvil je boravio u Rimu u pratnji poljskoga primasa Jana (I.) Łaskoga, koji je 1513-1515. sudjelovao na Petom lateranskom koncilu. Doduše, Silvano Cavazza u svojem članku u *Dizionario Biografico degli Italiani* iz 1987. spominje kako iz toga Trankvilova razdoblja potječu još dvije pjesme, no taj je je podatak u književnoj historiografiji ostao bez ikakva odjeka. Međutim, Cavazzina naznaka (»due carmi elegiaci d'argomento religioso, rimasti inediti«) nije posve točna ni potpuna, iako je on u popisu literature naveo članak koji javlja o postojanju tih tekstova. Posrijedi je rad Bogdana Bolza »Literacka spuścizna Andronika«, koji je 1962. objavljen u poljskom časopisu *Meander*, a u kojem autor nije samo upozorio na nepoznata Trankvilova djela nego ih je i objavio. Pronašao ih je u Nadbiskupskom arhivu u Gnieznu, u ostavštini nadbiskupa Łaskoga, gdje se i danas nalaze u svojem izvornom, autografnom zapisu, umetnuti kao slobodni listovi među dokumente prelata koji im je bio adresat. Prema Bolzu, Trankvilovi »rimski papiri«, nastali 1514-1515. godine, sadrže četiri doduše kratka, ali žanrovski i sadržajno različita teksta: panegirik Janu Łaskom (16 elegijskih

distiha), molitvu Djevici (12 elegijskih distiha) i dva pisma nadbiskupu (oko četiri stranice), od kojih prvo sadrži raspravu o pjesništvu, a drugo je molba Łaskomu da ga ne liši sobe u kojoj boravi u Rimu. Ipak, Bolzu je promaknulo da se u toj rasutoj ostavštini nalazi i peti Trankvilov tekst, također posvećen poljskom prelatu: u njemu je mladi humanist na tri stranice ispisao sažet pregled nazora o sudbini (*fatum*) kod antičkih i srednjovjekovnih filozofa.

Mladenački spisi Frane Trankvila Andreisa, jednog od istaknutijih predstavnika hrvatskoga humanizma, dosad su u nas ostali posve nepoznati. Svrha je ovoga priloga upozoriti na njihovo postojanje, dati cjelovito (i u odnosu na Bolza točnije) njihovo izdanje te objasniti kontekst njihova nastanka.

Bratislav Lučin (Split, 1956) diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zadru, magistrirao i doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (naslov disertacije: *Jedan model humanističke recepcije klasične antike: In epigrammata priscorum commentarius Marka Marulića*, 2011). Od 1986. urednik je u Književnom krugu Split, od 1995. voditelj je *Marulianuma*. Suurednik je godišnjaka *Colloquia Maruliana* i glavni urednik edicije *Sabrana djela Marka Marulića*. Objavio *Bibliografiju Marka Marulića. Prvi dio: tiskana djela (1477-1997)* (sa B. Jozićem, 1998), priredio izbore iz Marulićeva opusa na hrvatskom, engleskom, njemačkom i španjolskom, *Marulićev opis Splita* (2005), *Život Marka Marulića* Frane Božičevića (2007), izbor iz djela Mirka Tomasovića (*Domaća tradicija i europski obzor*, 2009); autor je knjige *Iter Marulianum: od Splita do Venecije tragovima Marka Marulića* (Rim, 2008). Sa D. Novakovićem za *Sabrana djela Marka Marulića* priredio je i preveo *Latinske stihove* (2005). Za niz *Stoljeća hrvatske književnosti* priredio je svezak Marko Marulić, *Hrvatski stihovi i proza* (2018). U nizu *Catalogus Translationum et Commentariorum* objavio je prilog *Petronius Arbiter. Addenda et Corrigenda* (2016).

Ivan Lupić,
Sveučilište Stanford, SAD
i Irena Bratičević
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
HRVATSKA ZNANOST O RUKOPISIMA
U OSAMNAESTOM STOLJEĆU

Kada počinje hrvatska znanost o rukopisima? Kao sustavna disciplina, hrvatska znanost o rukopisima još uvijek zapravo nije počela jer većina rukopisne baštine leži neproučena, neopisana i nezaštićena, dok su opisi onih rukopisa koji su privukli pažnju bilo znanstvenika bilo knjižničara neujednačeni i ponekad nepotpuni ili nepouzdana. Kao nesustavna disciplina, hrvatska znanost o rukopisima postoji još od osamnaestog stoljeća jer već u osamnaestom stoljeću nailazimo na

pojedince koji hrvatske renesansne rukopise skupljaju, opisuju, prepisuju, popravljaju i upotpunjuju. U suvremenom bavljenju renesansnim rukopisima jedno je od otvorenih pitanja i odnos prema radu onih koji su se tim rukopisima bavili prije nas. U središtu ovog izlaganja bit će nekoliko dosad nepoznatih pisama koja su razmijenili Ivan Marija Matijašević (1714-1791) i Miho Džonov Rastić (1716-1768), a u kojima se isključivo raspravlja o rukopisima. Prvi je zadatak ustanoviti o kojim se rukopisima radi te jesu li uopće preživjeli; drugi je zadatak prepoznati kako nam Matijašević i Rastić mogu pomoći u suvremenom opisu rukopisa koje spominju ili s kojima su bili u doticaju. Kako bi se bolje razumio njihov rad, Matijašević i Rastić bit će smješteni u širi intelektualni kontekst hrvatskog osamnaestog stoljeća.

Ivan Lupić zaposlen je na Odsjeku za anglistiku američkog Sveučilišta Stanford, gdje predaje kolegije iz područja starije engleske književnosti, europske renesanse te metodologije znanstvenog rada na starom tisku i rukopisnoj baštini. Njegovu najnoviju knjigu, *Subjects of Advice: Drama and Counsel from More to Shakespeare*, objavit će University of Pennsylvania Press i Folger Shakespeare Library 2019. godine. U Hrvatskoj je objavio knjige *Prijetvorni subjekt* (2007), *Shakespeare između izvedbe i knjige* (2010) te *Prvi hrvatski Shakespeare* (2016). Njegova kroatistička zanimanja ogledaju se u nizu znanstvenih studija u kojima se bavi djelima pisaca dubrovačke i dalmatinske renesanse. Nedavno je otkrio dosad nepoznatu zbirku pjesništva Hanibala Lucića, objavljenu u Veneciji 1556. godine. Bio je stipendist u istraživačkim centrima Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Huntington Library i Folger Shakespeare Library, a sljedeće akademske godine bit će na istraživačkim stipendijama u Villa I Tatti te Warburg Institute, gdje će pisati novu knjigu pod naslovom *The Illyrian Renaissance: Literature in the European Borderlands*.

Irena Bratičević (1977) docentica je na Odsjeku za klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na kojem je doktorirala 2010. godine. Iz doktorske disertacije proizašla je njezina knjiga *Via virtutis: Epigramatski opus Rajmunda Kunića*, koja u prvom svesku donosi studiju o Kunićevu životu i djelima i njihovoj rukopisnoj tradiciji (2015), a u drugom izdanje njegovih epigrama (2016). Područja su njezina istraživačkog interesa hrvatska latinistička književnost, osobito dubrovačkih autora osamnaestog i devetnaestog stoljeća, i rukopisna kultura u ranonovovjekovnom Dubrovniku.

Stephan Sander-Faes
Sveučilište u Zürichu
ŠIME BUDINIĆ U ZADRU 1556-1567: TOPOGRAFIJA
SVAKODNEVNOG ŽIVOTA RENESANSNOG HUMANISTA

U namjeri da proširi naša znanja o jednom od najpoznatijih humanista, učenjaka i teologa u renesansnoj Dalmaciji, izlaganje će rekonstruirati mladenačko doba Šime Budinića. Kad promatramo samo Zadar, Budinić je između 1556. i 1567, prije odlaska u Rim, u glavnom dalmatinskom gradu djelovao nešto više od desetljeća kao gradski bilježnik. Dok su njegove rasprave i rad na katoličkoj protureformaciji razmjerno dobro poznati, manje se zna o razdoblju neposredno pred njegov odlazak u Italiju. Pa ipak, čak i letimičan pogled na bilježničke zapise sačuvane u Hrvatskom državnom arhivu u Zadru otkriva golemu količinu izvorne građe: između 1556. i 1567. Budinić je upisao 827 osobnih bilježničkih ugovora sačuvanih u šest knjiga protokola.

Temeljeći se na povezivanju tih dokumenata s onima njegovih kolega bilježnika, kojima se Budinić obraćao u vođenju vlastita posla, izlaganje želi postići dvoje: prvo, pružiti nove uvide u slabo poznato rano Budinićevo razdoblje prije odlaska u Rim istraživanjem prostornog okvira u kojem se kretao te ekonomsku djelatnost i odnose sa stanovnicima Zadra; drugo, nadograđujući se na moj prilog na prošlogodišnjem skupu *Colloquium Marulianum*, ovo izlaganje rekreira »topografiju Budinićeva svakodnevnog života« omogućujući time da se djelatnost toga humanista smjesti unutar zemljopisnog područja renesansnog Jadrana. Takvim se povezivanjem može doći do brojnih pojedinosti i do uvida u raspon Budinićevih aktivnosti prije odlaska u Rim; prostorna pak rekonstrukcija njegova djelovanja služi istodobno kao predložak za obuhvatnu studiju o kasnosrednjovjekovnim i ranonovovjekovnim humanistima.

Stephan Sander-Faes (rođen 1982) magistrirao je na Sveučilištu u Beču (povijest, talijanistika, 2006) i doktorirao na Sveučilištu u Grazu (povijest, 2011), a postupak habilitacije završit će vjerojatno u svibnju 2018. Njegovo istraživanje usmjereno je na Središnju i Jugoistočnu Europu u ranonovovjekovnom i novovjekovnom razdoblju. Bavi se pitanjem kako se povijesne promjene, široko shvaćene, odražavaju izvan europskih dvorova i urbanih središta. Rad mu je obilježen »perspektivom s periferije«, najprije u knjizi o šesnaestostoljetnom mletačkom Jadranu (*Urban Elites of Zadar: Dalmatia in the Venetian Maritime State, 1540 to 1569* (Rim, 2013), a zatim – kako je uobičajeno u akademskoj karijeri na njemačkom govornom području – radovima o drugačijim prostorno-vremenskim kontekstima. Od 2011. do 2017. radio je na habilitacijskoj tezi naslovljenoj »Obnositelji

vlasti i stvaranje države« u ranonovovjekovnoj Austrijskoj Monarhiji. Na primjeru Češke istražuje kako su se takvi »makro«-procesi odrazili na razini obnositelja vlasti. Trenutno završava udžbenik o habsburškom razdoblju od Fridrika III. do Ferdinanda I.

Aleksander Sroczyński
Sveučilište u Varšavi
HOROSKOPI ZA BERNARDINA GALLELLIJA (GALLUS)
IZ ZADRA (BJ RKPS 3225)
I RENESANSNA ASTROLOŠKA KULTURA U KRAKOVU

Među dalmatinskim humanistima koji su ostvarili karijeru izvan zavičaja Bernardin Gallelli izgleda kao primjer izvanredna uspjeha. Tijekom svoga poljskog razdoblja Bernardin je bio tajnik u službi kardinala Ferdinanda Jagelovića, potom kanonik Kaptola u Gnieznom i Krakovu te napokon generalni vikar Krakovske biskupije. U krakovskim intelektualnim krugovima pamti ga se iz dva razloga. S jedne strane bio je na glasu kao stručnjak za historiografiju, o čemu svjedoči prepiska nadbiskupa Łaskog i posveta kancelara Drzewickog uz pjesme Filippa Buonaccorsija Lorenzu de Mediciju. S druge strane, bio je poznat po svojim bliskim odnosima s prognanim talijanskim humanistom F. Buonaccorsijem (Callimaco Esperiente), koji je pred papinom srdžbom utočište pronašao daleko na sjeveru, o čemu svjedoči Gallellijev natpis na Buonaccorsijevoj nadgrobnoj ploči u dominikanskoj crkvi u Krakovu. Njegova književna ostavština je nevelika, pa ipak su ga njegovi suvremenici smatrali važnim likom intelektualnog života u Krakovu. O ugledu svjedoči i njegovo sudjelovanje u astrološkoj kulturi Krakova, čije je sveučilište u to doba bilo živo središte te tadašnje znanosti. U rukopisu BJ rkps 3225 sačuvana su dva horoskopa napisana za Bernardina: jedan prigodni, za njegov četrdeset četvrti rođendan – *revolutio nativitatis* – i ovjera rođendanskoga horoskopa, tzv. *nativitatis rectificata*. U izlaganju će se razmotriti uključivanje Bernardinovih horoskopa u kodeks unatoč ozračju u šesnaestostoljetnom Krakovu koje se protivilo takvim zapisima. U središtu će biti analiza različitih uloga koje je dalmatinski prelat igrao u poljskoj prijestolnici, u krugu intelektualne i političke elite Krakova, a što je sve navelo astrologe da sačuvaju horoskop toga zadarskog humanista.

Aleksander Sroczyński diplomirao je poljski jezik i književnost (program komparativne književnosti) na Jagelonskom sveučilištu u Krakovu. Studirao je medievistiku na Sveučilištu u Utrechtu. Sada na Fakultetu *Artes liberales* pri Sveučilištu u Varšavi priprema

doktorsku disertaciju o ranonovovjekovnom dalmatinskom latinitetu (pod vodstvom Jakuba Niedźwiedża i Macieja Falskog). Glavni je istraživač na projektu *Rhetoric of Identity: Neo-Latin Writers of Venetian Dalmatia*, što ga podupire Nacionalni znanstveni centar u Poljskoj. Suautor je zamisli i moderator istraživačkog projekta *Rex nunquam moritur* (<http://www.rexnunquammoritur.al.uw.edu.pl/>). Područja zanimanja su mu povijest retorike i funkcije novolatinske književnosti u ranonovovjekovnim zajednicama, posebno u starom poljskom i starom hrvatskom kulturnom kontekstu.

Natalia Stagl Škaro,
Sveučilište u Dubrovniku,
i Sanja Vulić
Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu
O »NARODNIM PJESMAMA«
IZ KODEKSA 124 MALE BRAĆE U DUBROVNIKU

Izlaganje će se temeljiti na analizi rukopisa »Narodnih pjesmama« iz kodeksa 124 u arhivu samostana Male braće u Dubrovniku, iz pera anonimnih prepisivača. Tekstovi koje kodeks sadržava nisu jezično homogeni, na što među inim upućuju različita slovoписna rješenja i različite realizacije odraza jata u okviru istih riječi. Ipak, veći je dio jezičnih značajki u pjesmama karakterističan za dubrovačko područje. Po mišljenju Mije Brleka (1952.) i Milana Rešetara (1937.) kodeks potječe iz 18. stoljeća. Tu pretpostavku potkrjepljuje i papir samoga kodeksa.

Kodeks je podijeljen u jedanaest cjelina, pri čemu je jedanaesta cjelina ispisa na posljednje 34 stranice. Riječ je o sedamnaest pjesama, od kojih će u izlaganju biti analizirano prvih dvanaest. (Ostalih pet pjesama nije obuhvaćeno analizom jer su napisane drugačijim stilom i imaju potpuno drugačije teme i motive - kraljeve, kraljevske dvorce, mramor itd.). Dvanaest razmatranih pjesama zapisane su na str. 483-501. To su pjesme *Dvije stavse Mome na vodi karale* (str. 483-484); *Livadase uresila* (str. 485-486); *Djevojcziae podranila* (str. 487-488); *Rodde moj* (str. 488-490); *Vilaje Moma dva vienacza* (str. 490-492); *Priljepa Djevojka* (str. 492-493); *Pod Nebom ljepsce ptizze nij* (str. 493-494); *Tankamisi kako viscigna* (str. 494); *Tih razgovor Moma imalla* (str. 495-497); *Djevojczia livadom scetasce* (str. 497-498); *Svjeta zvezda varh gorre* (str. 498-499). Posljednja, dvanaesta pjesma naslovljena je *Gljubav* (str. 500-501).

Njihovi su predlošci stariji od većine drugih tekstova spomenutoga rukopisa. Tako je npr. pjesmu *Djevojcziae podranila* moguće usporediti s pjesmama nepoznatoga autora *Djevojka je podranila* i *Djevojka je ružu brala* iz *Zbornika*

Nikše Ranjine, a pjesmu *Vilaje Moma dva vienacza* s pjesmom *Vila je moma tri vjenačca* iz istoga zbornika. Inačice pjesama *Dvije stavse Mome*, *Livadase uredila*, *Rodde moj* također su objavljene u *Starim piscima hrvatskim* itd. Međutim, u rukopisnoj inačici koja se analizira u ovom izlaganju najvjerojatnije dosad nisu bile poznate.

Jezične značajke ovih pjesama kao i njihove stilske značajke upućuju na zaključak da im je predložak pjesništvo iz Ranjinina doba. Pjesme (osim posljednje) nemaju posebnih naslova, nego se nazivaju po prvim stihovima.

Analiza pjesama obuhvatit će poetsku i stilsku analizu, analizu slovopisa (koji nije uvijek dosljedan) i pravopisa te analizu na različitim jezičnim razinama u cilju utvrđivanja mjesta nastanka rukopisa pojedinih pjesama.

Natalia Stagl-Škaro (1969.) izvanredna je profesorica na odjelu za komunikologiju Sveučilišta u Dubrovniku, gdje drži kolegije iz književnosti i kulturologije. Studirala je slavistiku u Salzburgu, Moskvi i Zagrebu. Bila je lektorica u Zadru i postdoktorandica u Bonnu. Doktorirala je na temi *Muza i antimuza. Poetika Vladimira Nabokova*. Objavila je više radova o Nabokovu i knjigu o ruskim dječjim knjigama između 1920. i 1940. godine. Napisala je nekoliko etnografskih radova (žene u narodnoj epici, imagologija Turaka, vampiri u književnosti i narodnoj kulturi, odnos Katoličke crkve i narodne kulture i dr.). Iz toga se rodio njezin interes za Petra Hektorovića, o kojemu je napisala monografiju i članak.

Sanja Vulić profesorica je na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu i voditeljica projekta *Suradnja s hrvatskim autohtonim zajednicama u dijaspori*. Predaje predmete koji se odnose na hrvatsku dijasporu, na hrvatsku dijalektologiju i književnojezičnu baštinu te na standardni jezik. Predavala je ili predaje na poslijediplomskim doktorskim studijima u Rijeci, Dubrovniku i Zagrebu te na diplomskim studijima sveučilišta u Splitu i Zadru. Kao gost je predavala na sveučilištima u Sofiji u Bugarskoj (2006.), u Gdanjsku u Poljskoj (2010., 2013., 2014.), u Bukureštu u Rumunjskoj (2011., 2016.), u Kopru u Sloveniji (2011.), u Heidelbergu u Njemačkoj (2012., 2017.), u Pečuhu u Mađarskoj (2013.), u Torontu u Kanadi (2015.), u Tokiju u Japanu (2016.) te na Sveučilištu Hokkaido u Sapporu u Japanu (2016.), također na Pedagoškoj akademiji u Željeznu u Austriji (2001., 2007.), na Visokoj školi u Baji u Mađarskoj (2007.) te u Europskoj komisiji u Luxembourg (2016.). Bila je voditeljica Hrvatskoga povijesnoga instituta u Beču od 2007. do 2011. Piše jezičnu kolumnu u mjesječniku *Matica* Hrvatske matice iseljenika. Samostalno ili u suautorstvu objavila je 7 knjiga, više od 170 znanstvenih, oko 300 stručnih radova te oko 460 kraćih radova pretežito popularnoznanstvenoga sadržaja. Izlagala je na više od 180 znanstvenih i stručnih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu te još održala oko 190 javnih predavanja u Hrvatskoj i dijaspori. Uredila je i(li) priredila za tisak 14 knjiga drugih autora.

Luka Špoljarić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
KORESPONDENCIJA PRVIH DALMATINSKIH HUMANISTA:
IVAN SOBOTA TROGIRANIN

Početak 15. stoljeća pisanje privatnih pisama stječe popularnost među talijanskim humanistima i postaje kralješnicom književne republike u nastajanju. U tom procesu sudjeluju i prvi pobornici pokreta među dalmatinskim patricijatom, poput Zadrana Jurja Jurjevića i Jurja Benje te Trogiranina Ivana Sobote. Nastavljajući se na rad u kojem sam obradio Benjinu korespondenciju (CM XXVIII), ovaj ću put govoriti o Sobotinoj. Korespondencija Ivana Sobote nastala je u razdoblju između 1438. i 1455. godine, a broji ukupno 21 pismo, od čega čak 18 njegovih. U izlaganju ću predstaviti ta pisma te ću na osnovi njih i raznih dokumentarnih izvora osvijetliti život, intelektualne aktivnosti i mrežu kontakata ovoga slabo poznatog dalmatinskog humanista.

Luka Špoljarić je intelektualni povjesničar, zaposlen kao poslijedoktorand na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Doktorat je stekao 2013. godine na Srednjoeuropskom sveučilištu u Budimpešti, provevši dio studija kao istraživač na Sveučilištu Harvard i Institutu Warburg u Londonu. Bio je zaposlen kao poslijedoktorand na projektu *Croatia et Tyrolensia* na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (2013-2015), dok je akademsku godinu 2015/2016. proveo u Firenci kao Francesco De Dombrowski Fellow u Harvardovu istraživačkom centru za proučavanje talijanske renesanse, Villa I Tatti. Glavno je područje njegova istraživačkog interesa intelektualna i politička povijest hrvatskih zemalja u kasnom srednjem vijeku, a bavi se i priređivanjem i prevođenjem humanističke književnosti. Trenutno završava svoju prvu knjigu, biografiju hrvatskoga biskupa Nikole Modruškog.

Mateo Žagar
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
POSEBNOSTI *LIBRA OD MNOZIJEH RAZLOGA* (1520)
U KONTEKSTU DUBROVAČKE ĆIRILIĆKE PISMENOSTI

Kroz povijest hrvatske književnosti, поближе: njezine dubrovačke dionice, ćirilski zbornik srednjovjekovnoga štiva *Libro od mnozijekh razloga* iz 1520. g. zbog književnih je jedinica koje su u njemu objedinjene zauzeo dolično mjesto ponajprije u antologijama našeg književnog srednjovjekovlja, a i u svim relevantnim povijestima hrvatske književnosti, sve to upravo kakav je bio običaj u filologiji

XX. stoljeća. No iz istih razloga nisu bili istraživani ni paleografski ni kodikološki aspekti ovoga višestruko zanimljivog zbornika; donekle je tek opisano zatečeno stanje, tj. pismovne su osobine tek registrirane, bez dubljeg istraživanja odnosa tih osobina prema razvoju regionalne (dubrovačke) ćirilичke pismenosti i uopće prema zapadnoćirilичkom kompleksu (Mošin 1955; Đorđić 1971, 1987).

U novije vrijeme, kada se u konačno uspostavljenom kanonu hrvatske povijesti pismenosti razmatraju njegove vrlo raznolike (pod)sastavnice i kada se prepoznaje višestrukost i nijansiranošć kulturnoga prepletanja po mnogim razinama (osobito kroz susrete polova europske kulture: grkocentričnog i latinocentričnog, slavenskog i romanskog, kontinentalnog i mediteranskog, srednjovjekovnog i novovjekovnog), djela kao što je *Libro* privlače dodatnu pozornost. Time se i paleografija iskazuje prije svega kao komparativna znanstvena disciplina koja na temelju usporednih proučavanja razvojnih procesa pisama razotkriva i profil kulturnih kontakata. Milan Rešetar je tvrdio da je ovaj opsežan zbornik, što ga čini 181 uvezani folij, sastavljen od čak pet zasebnih dijelova koje su pisala tri pisara. Četvrta je ruka dodavala natpise, brojeve i zapise na marginama, a u 18. stoljeću još su dvije ruke unijele zapise na praznim mjestima. Budući da nema pokazatelja da bi se *Libro* bilo koristilo igdje drugdje osim u Dubrovniku (a izrijekom stoji kako je ondje sastavljeno), već je i ovo pokazatelj dugog kontinuiteta ćirilичke pismenosti u Dubrovniku. Pismo je Mošin definirao kao »bosančicu«, no mi se danas radije odlučujemo za termin dubrovačke inačice zapadne ćirilice.

Uspoređujući strukturu pisanja u ovom svesku sa strukturom pisanja drugih dviju sačuvanih knjiga, ovaj put liturgijske naravi (s *Dubrovačkim /Dominikanskim/ lekcionarom* s kraja 15. ili s početka 16. st. i *Lajpciškim lekcionarom* s kraja 16. st.), može se zaključiti kako je u samom gradu Dubrovniku, ne samo u njezovoj okolini i zaleđu, na početku novoga vijeka živjela ćirilичka pismovna knjiška kultura (ne samo dokumentacijska), što je zasigurno odražavalo još bogatiju srednjovjekovnu tradiciju (danas sačuvanu ponajviše u pravnim dokumentima). Razvoj dubrovačkog tipa ćirilice umnogome je, osim vlastitom tradicijom i intenzivnim kontaktima s ćirilичkim zaleđem (od Bosne do Bugarske), bio definiran preuzimanjem tehnike pisanja minuskulnom i kurzivnom latinicom, koja je dakako u nizu svojih inačica bogato zasvjedočena kroz cijelu povijest dubrovačkog pisanja, kako na latinskom jeziku, tako i na hrvatskome. Na primjeru svih »ruku« *Libra* uputit ćemo dakle na utjecaje koji su pri oblikovanju knjiške ćirilичke minuskule u Dubrovniku zacijelo preuzimani iz dominantne latiničke prakse (stupanj kurzivnosti pisma, slovna koordinacija, raspored bjelina u tekstu, kraćenja, ligature,

uporaba razgodnih znakova, funkcionalnost azbučnog sastava itd.), što naposljetku dubrovački tip ćirilice i čini posebnim regionalnim tipom ovog slavenskog pisma (u hrvatskome kontekstu - uz bosansku i dalmatinsku ćirilicu), odakle će utjecaji krenuti i natrag prema unutrašnjosti (u Bosnu naprimjer), a i duž jadranske obale prema sjeveru (Dalmaciji). Naposljetku, u istu će se svrhu provesti i usporedbe ove rukopisne prakse s rješenjima u prvom hrvatskom ćiriličkom tiskanom izdanju, dubrovačkom *Ofičju Blažene Djeve Marije* (Venecija 1512).

Mateo Žagar (1965) redoviti je profesor u trajnom zvanju i predstojnik Katedre za staroslavenski jezik i hrvatsko glagoljaštvo zagrebačkoga Filozofskoga fakulteta. Osnovni znanstveni interes mu je fenomen pisma i pisanja unutar hrvatske tropismovnosti te koncipiranje jezika glagoljske i ćirilske knjige. Prvu je knjigu objavio o tekstnom ustrojstvu Bašćanske ploče (*Kako je tkan tekst Bašćanske ploče*, Zagreb, 1997). Doktorirao je 2000. g. tezom o osnovnim razvojnim procesima koji su definirali nastanak hrvatskog tipa glagoljice u XIII. stoljeću. Iz toga područja objavio je dvije knjige, jednu teorijske naravi (*Grafolingvistika srednjovjekovnih tekstova*, Zagreb, 2007), a drugu kao paleografski priručnik o najranijim razdobljima glagoljičke pismenosti (*Uvod u glagoljsku paleografiju I*, Zagreb, 2013). Uredio je niz ranonovovjekovnih glagoljskih i ćirilskih izdanja, a uz faksimil uvijek je bila predočena i latinička transliteracija s usporedbom prema paralelnim izdanjima te opis jezičnih posebnosti: *Misal hruacki Šimuna Kožičića Benje iz 1531.* (Zagreb, 2016), protestantski *Artikuli iz 1562.* (Zagreb, 2017); latinička transliteracija ćiriličkog *Ofičja Blažene Djeve Marije iz 1512.* (Zagreb, 2016). U povodu visoke godišnjice priređuje izdanje *Libra od mnozijek razloga* (1520). Trenutno vodi projekt Hrvatske zaklade za znanost *Jezik izdanja hrvatske protestantske tiskare u kontekstu književnojezičnih smjernica XVI. stoljeća.*

93
occidit paruo stringer in amitt ^{parit} salu
Hesperio ptebum Consurgit eritit ab aoe
Qua nfert mridum condere q indr inbar
Eridano Tanium comiscat. Inda Timmo 80
arua. Porro inum sumit inuodit miz
Florige aut um nus. Ver it gualit necesse
Asterius mundi coernat ante globus
62) In Laudem Dauididos Marulianae
Lentis in toto. mmaradit oche perranis
Tallu q Tuu. nomen in Altra muro
Tetrica mario uiuit lic domine Seng
Tibais. iternu Seruus inde inq r mthia
Dre mignis lus sus int. Dauidius Altra
E si id primus mra. secundus Suis

Francisci Natalis In laudem Dauididos Marulianae
(Sveučilišna knjižnica u Splitu, M 35, f. 93)

Vladislav Gučetić
DE CASIBUS DOMUS ATQUE FAMILIĘ SUĘ
CARMEN ALLEGORICUM

Edidit Darko Novaković
Književni krug Split – *Marulianum*, Split, 2018.
(Biblioteka *Marulianum*, Kriitička izdanja, knj. 2)

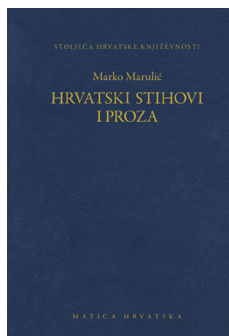
Knjiga Vladislava Gučetića *De casibus domus atque familię suę carmen allegoricum* priređivača Darka Novakovića kritičko je izdanje dosad neobjavljenoga latinskog epilija i protuepilija, dvaju djela koja pripadaju hrvatskoj novolatinskoj književnosti nastaloj u Dubrovniku u 18. stoljeću. U uvodnoj studiji priređivač daje filološku analizu, književnu interpretaciju i valorizaciju latinskoga teksta, sačuvanoga u samo jednom rukopisnom svjedoku (Arhiv Male braće u Dubrovniku, 242). U drugome dijelu knjige nalazi se kritičko izdanje latinskoga teksta, priređeno prema najvišim filološkim standardima.

U ovoj knjizi prvi se put znanstvenoj javnosti omogućuje uvid u posve atipično djelo dubrovačke latinističke književnosti – atipično po snažnom referiranju na izvanknjiževnu stvarnost, po alegorijskom modusu izražavanja te po dvostrukom autorstvu: drugi autor osporava viđenje događaja prvoga. Djelo je od iznimne važnosti za poznavanje i razumijevanje hrvatske književnosti latinskoga izraza, osobito u njezinu dubrovačkom segmentu; atipičnost ga čini interesantnim i u kontekstu svjetske novolatinske književnosti.

Marko Marulić
HRVATSKI STIHOVI I PROZA
Priredio i transkribirao Bratislav Lučin
Matica hrvatska, Zagreb, 2018.
(Stoljeća hrvatske književnosti, knj. 137)

Prvi od triju svezaka u kojima se u nizu *Stoljeća hrvatske književnosti* planira predstaviti Marulićev opus sadržava izbor iz njegovih djela na hrvatskom. Tekstovi u ovom svesku odabrani su po dvama kriterijima: 1. da u struci postoji općenita suglasnost o tome kako im je autor Marko Marulić; 2. da pripadaju u reprezentativne stranice Marulićeva hrvatskog opusa. Od načela da se po mogućnosti objavljuju cjeloviti tekstovi moralo se u jednom slučaju odustati: zbog opsega nije bilo moguće uvrstiti čitav Marulićev prijevod *Od naslidovan'ja Isukarstova*, pa je to djelo ovdje predstavljeno samo prvom od četiriju knjiga.

Uz izabrane Marulićeve tekstova knjiga sadrži priređivačevu uvodnu studiju, Marulićev ljetopis, bibliografiju Marulićevih djela i izabranu bibliografiju radova o njemu te priloge (*Tekstološka napomena*, *Rječnik*, *Tumač imena i izraza*).

SKUP

prikazana u Saba Gajčina na p'ru.¹⁾

[Lica što govore:

Safir (u prologu)
 Skup, starić
 Andrijana, njegova kći
 Vartica, gošćica stara Šupova
 Graba, gošćica mlaha Givova
 Kamilo
 Dobre, Kamilova mati
 [Lica što govore: Zlat kum, žen brat
 Niko, dundo Kamilov
 Givo, prijatelj Dobrih
 Pjerić, prijatelj Kamilov
 Munno, djedić Kamilov
 Paamala (Kotorina) } djedić
 Drjmaldo } Zloga žena]

PROLOG: JEDAN SATIR.

SA[TIR]:

Čudna rabota da vazda vile od satira bježe! I nije čudo: pitomi s djelivijimi ne imaju što činiti. Ma gdje sam ja ovo? Jesam li ja Stjepo? Je li ovo naša kuća? Borne, čudko, ako imoš ovoljku družini kolekciju²⁾ dat, spravi gospin kofan zahare. Vi ne pripadamo, — kako stur, da vam povijem snijeh. Zene, vila se spravila bijese doći s versu, sva galanta, da prolog reče od njeko malhine komedije³⁾ koja se ovdi večeras ima arecitat, zašto para da njeko od žena bile su rekte: „Njeko se sad maskarate čine, para da se na Placi razgovaraju. Gdjeje su vile od planina? gdje su satiri od gora zelenijah? gdje su vijenci, ruže, hladenci i Kupido s lukom i strijelami?⁴⁾

Narinas, kako znate, večeras festaju. Oh, vi se nasmijojate kad uspomenuh Narinase. Isčinom, njeka je fantastika rijek Narinase: kad gdje naša kućka ovo ime, bježi kako od bata! Ma ime od Narinase ima u sebi moć: „ah!“⁵⁾ hoće rijet „sč“, pristolje, gospoćvo,⁶⁾

Jerozi: A (za tekst) i P (za varijante) kao za Vencu (t. str. 127).

¹⁾ u Matijevićeva izdanju naziva „Jedna p'ra“; izlazi u 1895. godini, ali je prečišćen i dopunjen tek godišna 1955. izdanje; matični je, kolijalni; ²⁾ skup; ³⁾ komedija; ⁴⁾ komedija.

NOVELA OD STANCA,

[str. 45]

prikazana u Martolice Hajdinora na p'ru.

[Lica što govore:

Sarac, Vlah
 Vlaho
 Mlaha } mladi Dubrovčani
 Givo Pešica }
 Vile } maskaraj
 Vlah }

Noćnici govore:

VLAHO, MIHO, GIVO PEŠICA.

VLAHO:

Ozguli ti kosti! Sio se ne javljaše?
 Kijih te probosti, da se ne odkrivaše.

MIHO:

Ne bih te poznao, ter oto malo sad
 niesam ti strepijab.

VLAHO:

Nies' pratik, još si mlad.

MIHO:

Vidiš li mčimu ovu?

VLAHO:

Vidim, sva je rdavu.

5

MIHO:

Bila je na prvuu!

Jerozi: B (za tekst) i ACP (za varijante) kao za Vencu (t. str. 29).
 Napje: dodatka prikazana — p'im nesajlje B6; od hladinora u A ridi se samo vrh od 4 p'ra stona, tako da nijem signorne; p'vu „gijuu“ A; od govore do Givo strgnuto u A; stihovi: 1—i strgnuti u A; 4 još 84, joćet B6.

Jedanaesta kroatistička tekstološka radionica
MOGUĆNOSTI ČITANJA DRŽIĆEVA *SKUPA* I *NOVELE OD STANCA*

Voditelji:

Sanja Vulić (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu)

Miroslav Palameta (Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu)

Sudjeluju studenti iz Splita, Zadra i Zagreba

Čitanju Držićevih scenskih djela s jezikoslovnoga se aspekta može pristupiti na više načina. U takvim je djelima uvijek ponovni izazov jezična karakterizacija likova jer Držić, osim onodobnih Dubrovčana, u svoja djela redovito uvodi i likove iz drugih sredina, posebice iz dubrovačkoga zaleđa ili s područja Boke kotorske. U tom je pogledu nedvojbeno zanimljivo i čitanje njegova *Skupa* i *Novele od Stanca*. Moguće je npr. pratiti u kojoj se mjeri razlikuje govor Bokelja Pasimahe u *Skupu* od govora Dubrovčana ili npr. razlikuje li se u većoj ili manjoj mjeri govor Stanca (iz zaleđa) od govora dubrovačkih mladića u *Noveli od Stanca*.

Iščitavanje replika likova Dubrovčana u pravilu potvrđuje da je dubrovački govor u Držićevo doba još u znatnoj mjeri sadržavao značajke arhaične štokavštine na svim jezičnim razinama, ali da je to vrijeme kada novoštokavske inovacije postupno prodiru u taj govor. Osim replika likova Dubrovčana, to potvrđuje i Satirov prozni Prolog u *Skupu*. Leksička je semantika i u ovim Držićevim djelima izazov čitatelju jer brojne riječi, koje se neupućenomu čitatelju na prvi pogled čine potpuno jasnim, zapravo imaju drukčija značenja, karakteristična za hrvatski jezik starijega razdoblja, ali nerijetko i novijeg doba, jer se još uvijek rabe u različitim hrvatskim mjesnim govorima koji čuvaju starija jezična obilježja.

Važno je naglasiti da je *Novela od Stanca* izvorno renesansna komedija, dok je *Skup* po svojem sižeju i tematici mediteranska, plautovska komedija. Na Radionici će se preispitivati kritička i književnopovijesna recepcija navedenih djela sa stajališta suvremenoga čitatelja i propitivati mogućnosti drugačijih čitanja i viđenja hrvatske renesansne komedije. U samom Držićevu tekstu ovjeravat će se pojedine prosudbe, posebno one stereotipne o protežnosti Stančeva lika: je li uistinu Stanac glup kako misle Dživo, Miho i Vlaho, a s njima i veliki broj kritičara i književnih povjesničara, ili on možda zna »lisičiti« kao i njegov mladi sugovornik?! Odgovorom na takva pitanja jasnije bi se vidjelo što pokreće pojedine Držićeve likove u njihovu dramskom djelovanju, kako se oni oblikuju i razvijaju, odnosno na čemu se zasniva kvaliteta komičnoga. Moglo bi se također odgovoriti, barem u zaključnim naznakama, kako u Držićevoj književnoj radionici domaće i autohtono postaje nosilac univerzalnih vrjednota, odnosno kako tradicionalno i internacionalno postaje hrvatsko.

Spem: perpetua carmine digne fuit
Dignus fuit mactis pro qua ista obire actibus

Hic vultus pro sua morte sumendus tunc

Hic vultus pro sua morte sumendus tunc

Quod ut sit diu carnis castro sit

Hic vultus hanc ob actum transcedit mactis

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Vultus seu nulla carnis hanc tunc

Substant. et tunc hanc tunc illa mactis

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Quod ut sit diu carnis castro sit

Hic vultus hanc ob actum transcedit mactis

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Vultus seu nulla carnis hanc tunc

Substant. et tunc hanc tunc illa mactis

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Est mactis carnis hanc tunc
Carminibus. Tunc ut fuit illa dicitur

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Quod ut sit diu carnis castro sit

Hic vultus hanc ob actum transcedit mactis

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Vultus seu nulla carnis hanc tunc

Substant. et tunc hanc tunc illa mactis

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Quod ut sit diu carnis castro sit

Hic vultus hanc ob actum transcedit mactis

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Vultus seu nulla carnis hanc tunc

Substant. et tunc hanc tunc illa mactis

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Quod ut sit diu carnis castro sit

Hic vultus hanc ob actum transcedit mactis

Quoniam tunc carnis hanc tunc

Francisci Natalis Carmina (Sveučilišna knjižnica u Splitu, M 35, ff. 9v-10)

Trinaesta latinistička tekstološka radionica
MARULIĆEV PRIJATELJ I *AEMULUS* FRANE BOŽIĆEVIĆ
– ČITANJE UZ 550. OBLJETNICU ROĐENJA

Voditeljice:

Željka Salopek (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Knjižnica)
Anamarija Žugić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Sudjeluju studenti iz Mostara, Zadra i Zagreba te učenici I. gimnazije Split

O životu i djelu Frane Božićevića (*Franciscus Natalis*, Split, 1469 – Split, 1542) pisali su mnogi proučavatelji, od Petra Kolendića do Cvita Fiskovića, Darka Novakovića i Nevena Jovanovića, a Miroslav Marković je 1958. godine priredio nezaobilazno kritičko izdanje Božićevićevih pjesama pod naslovom *Francisci Natalis carmina*. Božićević je prije svega zapamćen kao Marulićev prijatelj i korespondent te laskavi pisac njegove biografije (*Vita Marci Maruli*, prvi put tiskana 1765), koja je, unatoč kićenom stilu i ponešto pretjeranoj retorici, jedan od najvažnijih izvora biografskih i bibliografskih podataka u marulološkim istraživanjima; no ujedno se iskazao i kao vrstan latinski pjesnik – gotovo Marulićev takmac.

Markovićevo izdanje broji 75 Božićevićevih pjesama, nastalih u periodu između 1497. i 1536. godine, te 14 pjesama drugih autora koje je Božićević uvrstio u svoju zbirku. Božićevićeva poezija obuhvaća uglavnom poslanice i panegirike suvremenicima, zatim didaktične i poneku ljubavnu pjesmu. Iako većinom hvali njegov talent za stil i žanrovsku raznolikost, Marković ipak smatra da je Božićevićeva poezija mogla biti bolja da je malo manje »puzio pred Mlecima«.

Povodom 550. obljetnice Božićevićeva rođenja na ovogodišnjoj radionici sudionici će imati priliku čitati izbor njegovih pjesama prema digitalnom faksimilu rukopisa. Radionica će stoga biti usmjerena na čitanje, priređivanje i prevođenje odabranih Božićevićevih pjesama, a posebna će se pozornost pridati izazovima u radu s rukopisom. Izbor pjesama činit će tematsku cjelinu koja će se zatim objaviti u digitalnom obliku.

COLLOQVIA MARVLIANA XXVIII
(Književni krug Split – *Marulianum*, 2019)

SADRŽAJ
CONTENTS

Ivan Lupić: Hektorovićeви snovi / *Hektorović's Dreams*

Tonko Maroević: Hektorovićeва mjera. Prinos čitanju zaokružena opusa / *Hektorović's Measure: A Contribution to a Reading of a Well-Rounded Oeuvre*

Amir Kapetanović: Govorni činovi i uljudnost u dijalogima Hektorovićeва *Ribanja i ribarskoga prigovaranja* / *Speech Acts and Courtesy in the Dialogues of Hektorović's Fishing and Fishermen's Conversation*

Kristina Grgić: Engleski prijevodi *Ribanja i ribarskog prigovaranja* / *English Translations of Ribanje i ribarsko prigovaranje*

Luka Špoljarić: Korespondencija prvih dalmatinskih humanista: Juraj Benja Zadrani / *The Correspondence of the First Dalmatian Humanists: Juraj Benja of Zadar*

Bratislav Lučin: Novi je knez došao u grad: pozdravni govor Splitsanina Ivana Rozana u čast Alviza Cappella / *A New Count Has Come to Town: Welcoming Oration of Ioannes Rosanus of Split in Honour of Alvise Cappello*

Neven Jovanović: Marci Maruli Repertorium, ff. 143v-144r / *Marci Maruli Repertorium, ff. 143v-144r*

Vlado Rezar: Novi pogled u humanizam Nikole Petrovića Korčulanina: O 450. obljetnici smrti († 16. travnja 1568) / *A New View of the Humanism of Nikola Petrović of Korčula: On the 450th Anniversary of his Death (April 16, 1568)*

Irena Bratičević: Koterski pjesnik Ludovik Pontano / *The Kotor Poet Ludovik Pontano*

Andrew Laird and Petra Šošarić: A Croatian Conquistador in Mayan Yucatan: Vinko Paletin's *De jure et justitia belli contra Indos* / *Hrvatski konkvistador na majanskom Yucatánu: Vinko Paletin i njegovo djelo De jure et justitia belli contra Indos*

Željka Salopek: Iz Marulićeve bilježnice: Diogen Laertije. Dvanaesta latinišćka tekstološka radionica / *From Marulić's Notebook: Diogenes Laertius. The Twelfth Latin Textual Criticism Workshop*

K r o n i k a

Nagrade Dana hrvatske knjige 2018.

Obrazloženje nagrade *Judita*

Obrazloženje nagrade *Slavić*

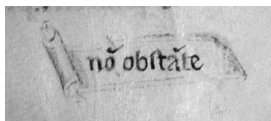
B i b l i o g r a f i j e

Branko Jozić: Bibliografija Marka Marulića 2018.

Referiranost

Upute suradnicima

Instructions for Contributors

NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

Pravilnik

Nagrade Dana hrvatske knjige dodjeljuje Društvo hrvatskih književnika – pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Tri su nagrade: »Judita«, »Davidias«, »Slavić«.

Nagrade su godišnje.

Nagrade se dodjeljuju u Splitu, u sklopu znanstvenoga, književnog i nakladničkog programa Marulićevih dana, a u povodu Dana hrvatske knjige (22. travnja).

»Judita« – Nagrada Dana hrvatske knjige za najbolju knjigu ili studiju o hrvatskoj književnoj baštini, posebno o humanističko-renesansnoj.

»Davidias« – Nagrada Dana hrvatske knjige za najbolji prijevod djela iz hrvatske književne baštine na strane jezike ili za najbolju knjigu, odnosno studiju inozemnog kroatista o hrvatskoj književnoj baštini.

»Slavić« – Nagrada Dana hrvatske knjige za najbolji autorski knjigom objavljeni prvijenac.

Sva djela (prvotisak) koja se predlažu za nagrade moraju biti objavljena od 1. siječnja do 31. prosinca prethodne godine.

Nagrade se sastoje od povelja i od novčanog iznosa, koji u 2019. za »Juditu« i »Davidias« iznosi po 6.000,00 kn, a za »Slavića« 3.000,00 kn.

Nagrade uručuje predsjednik Društva hrvatskih književnika.

Odluku o nagrađenim djelima, odnosno o autorima nagrađenih djela donosi Povjerenstvo Nagrada Dana hrvatske knjige.

Upravni odbor Društva hrvatskih književnika imenuje Povjerenstvo od 3 člana na rok od godinu dana.

Povjerenstvo je u radu i odlučivanju samostalno.

Povjerenstvo bira tajnika, koji organizira i vodi rad Povjerenstva te po potrebi o radu Povjerenstva izvješćuje Upravni odbor Društva hrvatskih književnika.

Ako je djelo člana Povjerenstva među prijedlozima za nagradu, onda taj član ne sudjeluje u radu Povjerenstva prilikom glasovanja.

O svakoj nagradi odluka se donosi većinom glasova.

Kad je nagrađenik strani državljanin, o dodijeljenoj nagradi treba ga izvijestiti najmanje trideset dana prije same dodjele.

Povjerenstvo odlučuje i o autorima obrazloženja o nagradama.

Troškove rada Povjerenstva, novčane iznose nagrada, izradbu povelja, organizaciju dodjele nagrada i honorar autorima obrazloženja osigurava Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Sve navedene troškove Društvo hrvatskih književnika prijavljuje Ministarstvu kulture kao dio svoga godišnjeg programa rada.

Povjerenstvo Nagrada Dana hrvatske knjige za naslove objavljene u 2017:

Ivan J. Bošković, Katica Čorkalo Jemrić, Hrvojka Mihanović Salopek

Predsjednica Povjerenstva Nagrada Dana hrvatske knjige:

Katica Čorkalo Jemrić

NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

Do sada nagrađeni:

1997.

- Judita* — Pavao Pavličić: *Studije o Osmanu*, ZAZNOK, Zagreb 1996.
Davidias — István Lőkös: *A horvát irodalom története*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1996.
Slavić — Maro Pitarević: *Harlekin*, Ceres, Zagreb 1996.

1998.

- Judita* — Branimir Glavičić: *Marulićev latinski rječnik*, Književni krug Split 1997.
Davidias — Ján Jankovič: *Chorvátska literatúra v slovenskej kultúre I*, Ústav svetovej literatúry SAV, Bratislava 1997.
Slavić — Romeo Mihaljević: *Andeoska konverzacija*, Mozaik knjiga, Zagreb 1997.

1999.

- Judita* — Radoslav Katičić: *Litterarum studia*, Matica hrvatska, Zagreb 1998.
Davidias — Joanna Rapacka: *Zaljubljeni u vilu*, Književni krug, Split 1998.
Slavić — Ana Brnardić: *Pisaljka nekog mudraca*, SKUD »Ivan Goran Kovačić«, Zagreb 1998.

2000.

- Judita* — Mirko Tomasović: *Marko Marulić Marul*, Erasmus Naklada, Zagreb / Književni krug Split – *Marulianum*, Split / Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu 1999.
- Davidias* — Fedora Ferluga Petronio: *Grčko-latinski izvori u Junija Palmotića*, Hrvatsko filološko društvo, Rijeka 1999.
- Slavić* — Dražen Stojčić: *Zabranjeno područje*, Svjetla grada, Osijek 1999.

2001.

- Judita* — Šime Jurić: *Iz muzeja hrvatske knjige*, Matica hrvatska, Zagreb 2000.
- Davidias* — Krystyna Pieniżek: *Pjesničko stvaralaštvo Antuna Branka Šimića* (prevela Jadranka Nemeth Jajić), Matica hrvatska, Zagreb 2000.
- Slavić* — Igor Štiks: *Dvorac u Romagni*, Durieux, Zagreb 2000.

2002.

- Judita* — Milan Moguš: *Rječnik Marulićeve Judite*, Institut za jezik i jezikoslovlje, Zagreb 2001.
- Davidias* — Luciana Borsetto: *Marko Marulić: Giuditta*, a cura di Luciana Borsetto. Testo croato a fronte, Hefti, Milano 2001.
- Slavić* — Gordan Nuhanović: *Liga za opstanak*, Pop & Pop, Zagreb 2001.

2003.

- Judita* — Nikola Batušić: *Starija kajkavska drama*, Disput, Zagreb 2002.
- Davidias* — Francisco Javier Juez y Gálvez: za monografsko izdanje časopisa *Studia Croatica*, Buenos Aires 145/2002.
- Slavić* — Franc Rotter: *Croatia liberata*, Hrvatsko štamparsko društvo, Gradišće 2002.

2004.

- Judita* — Dunja Fališevac: *Kaliopin vrt II; studije o poetičkim i ideološkim aspektima hrvatske epike*, Književni krug, Split 2003.
- Davidias* — Vanda Mikšić: *Points d'exclamation*, Caractères, Pariz 2003.
- Slavić* — Slađana Bukovac: *Putnici* (roman), Meandar, Zagreb 2003.

2005.

- Judita* – Mirko Tomasović: *Vila Lovorka*, Književni krug, Split 2004.
Davidias – Silvio Ferrari: *L'»elegia veneziana« di Kranjčević, Il crollo del Campanile, 1902*, Edizioni San Marco dei Giustiniani, Genova 2004.
Slavić – Suzana Abspoel Đođo: *Snajperist*, Meandar, Zagreb 2004.

2006.

- Judita* – Nikica Kolumbić: *Poticaji i nadahnuća*, Dom i svijet, Zagreb 2005.
Davidias – Ruggero Cattaneo, za talijanski prijevod i izdanje djela Dubravko Jelčić: *Storia della letteratura croata*, Guépard Noir Edizioni, Milano 2005.
Slavić – Svjetlan Lacko Vidulić: *Muke Mikuline*, AGM, Zagreb 2005.

2007.

- Judita* – Ivan J. Bošković: *ORJUNA – ideologija i književnost*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 2006.
Davidias – Ljiljana Avirović: *La traduzione della Divina Commedia in croato (La divina traduzione; tradurre in croato dall'italiano*, Hefti, Milano 2006)
Slavić – Yves-Alexandre Tripković: *Hermesov poučak*, Zigo, Rijeka 2006.

2008.

- Judita* – Milovan Tatarin: *Ljubavi nebeske, ljubavi zemaljske; prilozi hrvatskoj nabožnoj književnosti 18. stoljeća*, Disput, Zagreb 2007.
Davidias – István Lőkös: *Marko Marulić: Zsuzsánna; Jeruzsálem városának panasza; Imádság a török ellen*, fordította Lőkös István. – Eötvös József Könyvkiadó, Budapest 2007 (M. Marulić, *Suzana, Tužen'je grada Hjerzolima, Molitva suprotiva Turkom*. Na mađarski preveo István Lőkös)
Slavić – Nada Gašić: *Mirna ulica, drvored*, Algoritam, Zagreb 2007.

2009.

- Judita* – Radoslav Katičić: *Božanski boj: Tragovima svetih pjesama naše pretkršćanske starine*, Ibis grafika, Katedra Čakavskog sabora Općine Mošćenička Draga, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb – Mošćenička Draga 2008.
- Davidias* – Matica makedonska, za objavljivanje knjige prijevoda na makedonski jezik Marin Držić: *Komedii i pastorali*, Skopje 2008.
- Slavić* – Hrvoje Tutek: *Cirkular*, Naklada Aora, Zagreb 2008.

2010.

- Judita* – Leo Rafolt: *Drugo lice drugosti: književnoantropološke studije*, Disput, Zagreb 2009.
- Davidias* – Rosanna Morabito i Suzana Glavaš: *Marino Darsa Raguseo: L'avarò*, Argo, Lecce 2009.
- Slavić* – Stjepo Martinović: *Oči svete Lucije*, V.B.Z., Zagreb 2009.

2011.

- Judita* – Amir Kapetanović, Dragica Malić i Kristina Štrkalj Despot: *Hrvatsko srednjovjekovno pjesništvo: pjesme, plačevi i prikazanja na starohrvatskom jeziku*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb 2010.
- Davidias* – István Lőkös: *Pristupi Gjalskom*, Matica hrvatska, Zagreb 2010.
- Slavić* – Tanja Mravak: *Moramo razgovarati*, Algoritam, Zagreb 2010.

2012.

- Judita* – Stipe Botica: *Biblija i hrvatska tradicijska kultura*, Školska knjiga, Zagreb 2011.
- Davidias* – Vladimir Bubrin i Vinko Grubišić: »Croatian Renaissance Poetry« i »Croatian Renaissance Plays«, *Journal of Croatian Studies*, XLV-XLVI (2004-2005) i XLVII (2006), *Annual Review of the Croatian Academy of America, Inc.*, New York, 2011.
- Slavić* – Ankica Tomić: *Naročito ljeti*, V.B.Z., Zagreb 2011.

2013.

- Judita* – Josip Lisac: *Dvije strane medalje (dijalektološki i jezičnopovijesni spisi o hrvatskom jeziku)*, Književni krug Split, Split 2012.
- Davidias* – (nagrada nije dodijeljena)
- Slavić* – Tamara Bakran: *Mjesečevo cvijeće*, Meandarmedia & Društvo prijatelja knjige »Milivoj Cvetnić«, Zagreb – Hrvatska Kostajnica, 2012.

2014.

- Judita* – Stipe Botica: *Povijest hrvatske usmene književnosti*, Školska knjiga, Zagreb, 2013.
- Davidias* – Franz Posset: *Marcus Marulus and the Biblia Latina of 1489*, Böhlau Verlag, Köln – Weimar – Wien, 2013.
- Slavić* – Karmela Špoljarić: *Nije ovo Twin Peaks*, AGM, Zagreb, 2013.

2015.

- Judita* – Marijana Tomić: *Hrvatskoglagoljski brevijari na razmeđu rukopisne i tiskane tradicije*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2014.
- Davidias* – Jugoslav Gospodnetić: *Antun Gustav Matoš: La rose mystérieuse – Tajanstvena ruža*, Dominis publishing, Ottawa, Canada, 2014.
- Slavić* – Goran Gatalica: *Krucijalni test*, Matica hrvatska, Daruvar, 2014.

2016.

- Judita* – Darko Novaković: *U krilu vile Latinke. Rasprave o hrvatskom humanizmu*, Ex libris, Zagreb, 2015.
- Davidias* – Renate Lachmann: *Od ljubavi do nostalgije. Ogledi o hrvatskoj književnosti*, Matica hrvatska, Zagreb, 2015.
- Slavić* – Tanja Belobrajdić: *Crni kaput*, Gradska knjižnica Vukovar, Vukovar, 2015.

2017.

- Judita* – Irena Bratičević: *Via virtutis / Put vrline. Epigramatski opus Rajmunda Kunića (Sv. 2)*, Ex libris, Zagreb, 2016.
- Davidias* – Boris Perić: *Miroslav Krleža: Die Balladen des Petrica Kerempuh*, Bibliothek der Zeitschrift Most / The Bridge, DHK, Zagreb, 2016.
- Slavić* – Kristina Gavran: *Kiša u Indiji, ljetno u Berlinu*, Disput, Zagreb, 2016.

2018.

- Judita* – Drago Šimundža: *Marko Marulić pjesnik i didaktičar*, Književni krug Split, 2017.
Davidias – (nagrada nije dodijeljena)
Slavić – Luka Vukušić: *Vatra u snijegu*, Ex libris, Zagreb, 2017.

U povodu Dana hrvatske knjige, a u sklopu *Marulićevih dana*, Društvo hrvatskih književnika dodijelilo je i tri Zahvalnice:

Bratislavu Lučinu: za izniman prinos u proučavanju hrvatske književne baštine; Zagreb – Split, 22. travnja 1998.

Mirku Tomasoviću: za izniman prinos u proučavanju hrvatske književne baštine; Zagreb – Split, 22. travnja 1999.

Ivi Frangešu: za izniman prinos u proučavanju hrvatske književne baštine; Zagreb – Split, 22. travnja 2000.

MARULIĆEVSKA MREŽNA SJEDIŠTA (MARULIĆ NA WWW)

Književni krug Split

MARVLIANVM

Centar za proučavanje Marka Marulića i njegova humanističkoga kruga:

<https://sites.google.com/site/kksmarulianum2a/home>

Programske knjižice Marulićevih dana 1991-2015:

<https://sites.google.com/site/kksmarulianum2a/marulicevi-dani>

Blog s podacima o dvadesetpetogodišnjoj povijesti Marulićevih dana:

<https://marulicevidani25.wordpress.com/>

Blog s podacima o dvadeset godina rada Marulianuma (1996-2015):

<https://marulianum20.wordpress.com/>

Blog Pet stoljeća Marulićeva Evanđelistara (1516-2016):

<https://mmevangelistarium.wordpress.com/>

Blog Marvlvs et al. (De rebvs Marvlianis et nonnvlilis aliis):

<http://marcusmarulus.blogspot.com/>

Marulić ~ Le père de la littérature croate Marko Marulić:

<https://marulic.net/>

Colloquia Maruliana na Portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske »Hrčak«:

http://hrcak.srce.hr/index.php?show=casopis&id_casopis=43

Publikacije uključene u »Hrčak«, pa tako i CM, uvrštene su u međunarodne pretraživače repozitorija slobodno dostupnih znanstvenih radova:

DOAJ – Directory of Open Access Journals (<http://www.doaj.org/>)

Scientific Commons (<http://en.scientificcommons.org/>)

Intute: Arts and Humanities (<http://www.intute.ac.uk/artsandhumanities/>)

OAIster (<http://oaister.worldcat.org/>)

BASE (<http://www.base-search.net/>)

Virtuelle Fachbibliothek Recht (<http://www.vifa-recht.de/>)

EBSCOhost Humanities International Complete (<http://www.ebscohost.com/public/humanities-international-complete>)

Scopus (<https://www.scopus.com/sourceid/21100837393>)

Marulić Days 2019

Colloquium Marulianum XXIX
Manuscripts
of the Croatian Renaissance Humanism

Split,
26-27 April 2019

71
ibi presidio ualido ne motus noui excitarentur
secum ducens plurimos obsides antiochiam
reclut.

FINIT LIBER TERTIVS.

INCIPIIT QVARTVS

AM PRÆCIPITAUERAT
hyemis martialq; aduenerat
mensis cum princeps tolose
tancredo comite quidāq;
alii secum duces uideam
uersus iter ceperunt et
cunctes prope cesaream deinde amam calame
tamq; urbes que ab hostibus tenebantur ha
bebant copiam rerum omnium persis tamen
tibus ne si forsan comineatum negassent no
stro agros popularentur uel ea oppida oppu
gnarent. Non solum ergo cibaria uendita
sed missa illis munera sunt quo pacatum fa
cerent iter. et a tanta hominum turba ci
tius agri liberarentur. Igitur galii propere
transeuntes ingressi sunt feniciam regione
fletentesq; ad maritimam oram. ut si a terra

Benedicti de Acoltis Aretini *De bello contra barbaros a Christianis gesto...*
(Sveučilišna knjižnica u Splitu, M 169, f. 71)

COLLOQVIVM MARVLIANVM XXIX
Manuscripts of the Croatian Renaissance Humanism
Split, Croatia, 26-27 April 2019

Organised by:
Split Literary Circle – *Marulianum*,

Conference venue:
The Institute for Scientific and Artistic Work
of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Split,
Brothers Radić Square, 7

FRIDAY, 26 APRIL

Moderators: Neven Jovanović and Bratislav Lučin

9.30 Institute of the Croatian Academy

Branko Jozić (Split): Manuscript M 169 in the University Library in Split
(Benedicti de Acoltis Aretini *De bello contra barbaros a Christianis*
gesto...)

Luka Špoljarić (Zagreb): The Correspondence of the First Dalmatian
Humanists: Ivan Sobota of Trogir

Ines Ivić (Budapest): Saint Jerome and Coriolanus Cippico – Possible
Textual Prototypes for the Development of the Cult in Trogir

11.00-11.30 Coffee break

Bratislav Lučin (Split): The *iuvenilia* of Franciscus Tranquillus Andronicus in Gniezno

Neven Jovanović (Zagreb): Guests in the Manuscript – An Unknown
Copy of a Latin Epigram by Šime Budinić of Zadar (between 1530
and 1535 to 1600)

Stephan Sander-Faes (Zurich): Šime Budinić in Zadar, 1556-1567: The
Topography of Everyday Life of a Renaissance Humanist

SATURDAY, 27 APRIL

Moderators: Branko Jozić and Francisco Javier Juez Gálvez

9.30 Institute of the Croatian Academy

Aleksander Sroczyński (Warsaw): The Horoscopes for Bernardinus Gallellus (Gallus) of Zadar (BJ Rkps 3225) and Renaissance Astrological Culture in Kraków

Péter Kasza (Szeged): Dialogue of Humanists: Paolo Giovio and Antun Vrančić on the Fall of Buda

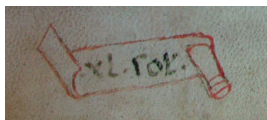
Ivan Lupić (Stanford, USA) and Irena Bratičević (Zagreb): Croatian Manuscript Studies in the Eighteenth Century

11.00-11.30 Coffee break

Francisco Javier Juez Gálvez (Madrid): The Croatian Translation of the *Sinners' Guide* of Fray Luis de Granada (Dubrovnik, AMB 589, pp. 417-472)

Natalia Stagl Škaro (Dubrovnik) and Sanja Vulić (Zagreb): On the »Folk Songs« from Codex 124 of the Friars Minor in Dubrovnik

Mateo Žagar (Zagreb): The Particular Features of the *Libro od mnogijeh razloga* (1520) in the Context of Cyrillic Writing in Dubrovnik

SUMMARIES

Ines Ivić

Central European University, Budapest

SAINT JEROME AND CORIOLANUS CIPPICO – POSSIBLE TEXTUAL PROTOTYPES FOR THE DEVELOPMENT OF THE CULT IN TROGIR

From the mid-15th century on, the cult of St Jerome gained increasingly in importance on the eastern coast of the Adriatic. Jerome began to be celebrated as the national saint. The veneration stemmed from the existing local Glagolitic tradition, but it was also a reflection of the growing popularity of Jerome among European humanists. Although the Jerome cult has been the subject of research in Croatian historiography, scholars have not concerned themselves with the direct influence of the Italian expressions of the cult – the hagiography, iconographic depictions, devotional literature – on the development in Dalmatia.

Because of the large number of expressions of the veneration of the saint and the phenomenon of its unique iconographic depictions, Trogir can lay claim to be a cradle of the Renaissance cult of Jerome. Taking as its place of departure the depiction of St Jerome in the baptistery made in 1468, the paper will deal with written prototypes for the one-of-a-kind depiction of the saint in the cave, as well as for the visual and ideological coupling of St Jerome and St John the Baptist. The iconographic model is founded on the letters of Pseudo-Eusebius, Pseudo-Cyril and Pseudo-Augustine, better known as the *Transit of St Jerome*, which constituted the core of the Renaissance cult of St Jerome. Since the letters are extant today in a relatively small number of manuscript copies, their influence on the development of the cult in Dalmatia has often been neglected, and the emphasis placed on the debate with the Italian humanists about the descent of Jerome. As well as the letters, the paper will discuss the knowledge of Jerome's homilies, the proposition being that they served as a direct origin for the unique symbolic depictions of animals on the relief in the baptistery showing the saint reading in the cave.

The purpose of this paper is to show that the cult of St Jerome in Dalmatia should be seen in the context of the Renaissance veneration of the saint that is manifested in the many expressions of the cult, which was greatly fostered by personal devotionalism. A particularly important role here was played by individuals inspired by humanism who possessed copies of Jerome's works or works about

Jerome. Stress will also be laid upon the importance of the study of the relation between written texts and literary works. Here the text of the *Transit*, which was known in Latin manuscript copies as well, is particularly interesting. In this paper, attention will be drawn to its direct and previously unobserved influence on the Trogir baptistery.

The paper places the cult of St Jerome in Trogir in the wider context of humanist veneration, in which the educated and pious saint naturally appeared as a perfect model. Identified at the same time is a network of Dalmatian humanist families that venerated Jerome with particular attention: Cippico in Trogir, Nassi in Zadar and Gozze in Dubrovnik, which were the most responsible for promoting the cult of the saint. It is in the light of this that the role of Coriolanus Cippico is particularly investigated as the founder of the cult in Trogir, with respect to his humanist education and his role as master of the fabric or operarius of the cathedral.

Neven Jovanović

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb

GUESTS IN THE MANUSCRIPT – AN UNKNOWN COPY

OF A LATIN EPIGRAM BY ŠIME BUDINIĆ OF ZADAR

(BETWEEN 1530 AND 1535 TO 1600)

In the Library of the Campana Institute in Osimo there is a manuscript codex, call number ms. 18. L. 13, with Latin works by the Italian humanist Nardino Celinesc. This humanist was *magister publicus* in Zadar approximately during the 1508-1521 period, but it seems that the codex stayed in Zadar even after Nardino's departure. For although the major part of the codex was written by the same hand, most likely that of Nardino himself, on ff. 26v and 27r we can find five Latin epigrams written later and in a different hand judging from its palaeographic characteristics and script (italic bastarda). One of the epigrams on these folios without any doubt connects the codex with the Zadar of the 1560s. It is the only Latin composition known to us of the Zadar poet, translator of the psalms, cleric and notary Šime Budinić (between 1530 and 1535 to 1600). In the literature, this piece is called *Cornisona* after its first word and has previously been imprecisely defined as a »Latin satire« or a »pasquinade«. This paper will refer to those epigrams written subsequently and interpret Budinić's poem, as well as the text to which it is a response, ultimately suggesting several hypotheses about the historical context of Budinić's Latin experiment.

Branko Jozić
Marulianum, Split
MANUSCRIPT M 169 IN THE UNIVERSITY LIBRARY IN SPLIT
(BENEDICTI DE ACOLTIS ARETINI *DE BELLO CONTRA BARBAROS*
A CHRISTIANIS GESTO...)

Split University Library holds (call number M 169) an acephalic manuscript in Latin previously known only from the brief description in the catalogue. It is in fact a work of Benedetto de Acoltis the Elder (1415-1464) *De bello contra barbaros a Christianis gesto, pro Christi sepulchro & Iudaea recuperandis, libri IIII*. Its reception is indicated by the nine extant manuscripts and six printed editions in Latin (the first was published no sooner than 1532) and five in translations; among the manuscripts, this example from Split is among the most opulently produced.

This paper will give a codicological description of the manuscript, in other words, its formal elements will be discussed, and any anomalies and items of damage will be indicated; after that the author and the contents of the work will be introduced, and an endeavour will be made to determine the time and place in which it was made, and who copied and ornamented it. The insights gained can contribute to an idea of the political and cultural setting on both sides of the Adriatic in the mid-15th century and of the communication that went on between the two shores, within which there were fruitful exchanges of ideas and opinions.

Francisco Javier Juez Gálvez
Complutense University of Madrid
THE CROATIAN TRANSLATION OF THE *SINNERS' GUIDE*
OF FRAY LUIS DE GRANADA (DUBROVNIK, AMB 589, PP. 417-472)

The archive of the Monastery of the Friars Minor in Dubrovnik has under call number AMB 589 a *codex miscellaneus* in which there are various records, mainly in Latin script, but partly in Croatian Cyrillic, with an amount of printed materials. Among other things, the codex contains an anonymous Croatian translation of the classic work *The Sinners' Guide* by the Spanish trilingual writer, the Dominican Fra Luis de Granada (Granada, 1504 - Lisbon, 1588).

The first volume of this work known under the abbreviated title *Guía de peccadores* saw the light of day in Lisbon in 1556, reading on the front: *Libro llamado Guia de peccadores en el qual se enseña todo lo que el Christiano deue hazer*,

dende el principio de su Conuersion, hasta el fin de la Perfection. Compuesto por el Reuerendo Padre Fray Luys de Granada de la Orden de S. Domingo. Impresso en Lisbõa: En casa de Ioannes Blauio de Colonia, 1556. The second volume was published in 1557, also in Lisbon. This was what is called the primitive text (*texto primitivo*) of the *Sinners' Guide*, after which what was called the definitive text appeared in Salamanca in 1567, the title now being *Guia de Peccadores: en la qual se trata copiosamente de las grandes riquezas y hermosura de la virtud: y del camino que se ha de lleuar para alcançarla.*

The Croatian translation contains only the first book of Granada's *Guide*; this is told us by the title written on a separate title page (p. 417) by another hand and on another kind of paper: *Voditegl od Grescnikâ / Posct. Ôza Fra Luigia od Granate / od Reda Fratarâ Predicaturâ / Kgnighe Paerve / u Slovinski Jefik prinesene / okô God: Gospod: 1560: / Collegij Ragusini Soc. J..* The reverse side of the title page is blank (p. 418), and then comes the translation itself, on 52 pages, each of which has about 34 lines of text (the number varies between 25 and 37).

The translation of the first book above the text itself (p. 419) also gives a short summary of it: *Kgniga illi libro parvo koie kaxe obrachenie illi obrnutie [sic] od Griescnika ukomse fdarxij uk[r]atko nauk odobra xivglenia.* Below this, another, later, hand adds an Italian subtitle, in which there is an indication of the Italian provenance of the original of the Croatian translation: *del Granata Guida di peccatori tutto il p[rimo] libro.* On the last page (p. 472) the text ends with the words: *Svarha od parvoga libra* [End of the first book].

The manuscript itself has no other information about the translation; all previous para-texts are missed out (the license of the Inquisition, contents of the work, letter of dedication to Lady Elvira de Mendoza, reader's prologue). Nor is the full title of Granada's *Sinners' Guide* translated on the later title page. A brief glance at the translation shows that the translator was working from the *original text* of Granada's work.

Since the Italian subtitle indicates that the Croatian translation was made from an Italian and not a Spanish model, it was necessary to find out which translations might have been accessible to a Dubrovnik translator. We have established that there were several different Italian translations of Granada's *original text*, which, from the rare first edition of 1561 (printed by Giunti in Florence) to the end of the 1570s, appeared in at least twenty editions (of course, they were also printed later). A comparative analysis of the Croatian translation and the Spanish original shows the two texts to be very close, while the first Italian translations conveyed

the Spanish original much less accurately. Textual criticism provided the answer to the question which translation or edition was used by the anonymous Dubrovnik translator. In principle, the most faithful Italian translation of the Spanish original (and the latest) sometimes strays into expansion of the original; it is significant that the same expansions regularly appear in the Croatian text as well. This is an edition first published in Venice in 1568 as part of Granada's collected works (*Tutte l'opere del R. Padre fra Luigi di Granata...*) by Gabriele Giolito de' Ferrari. The first volume of the edition contains the first part of the Sinners' Guide translated by Pietro Lauro; on p. 1 the title can be read: *Guida de' peccatori, nella quale s'insegna tutto quello che debbe fare il Christiano dal principio della sua conuersione, sin al fine della sua perfettione. Composta del Reverendo Padre Fra Luigi di Granata dell'Ordine de' Predicatori. Tradotto di Spagnuolo in Italiano per M. Pietro Lauro Modonese.*

Irrespective of it not having been made from the original, the Dubrovnik version is important as the first, and a very early, translation of any work by Granada into Croatian.

Péter Kasza

University of Szeged

DIALOGUE OF HUMANISTS: PAOLO GIOVIO AND ANTUN VRANČIĆ
ON THE FALL OF BUDA

The fall of Buda in 1541 is traditionally considered a turning point in the history of the Hungarian Kingdom, since it marks the beginning of the Ottoman occupation of central Hungary, lasting for the next one and a half centuries. The event in which the capital of the once flourishing country, beloved by many humanists, was occupied by Ottoman troops was a shock for contemporaries, and triggered considerable response. Practically on the day after the tragedy the crucial questions were already being asked, like how it could have happened and who was to blame. Two years ago at a conference in Zadar I presented and analysed a text of the Vrančić collection, a kind of diary of the siege. This time I focus on two texts written a few years later. The first are those chapters of *Historiarum sui temporis libri*, a comprehensive work by the famous Italian historian, Paolo Giovio, dedicated to the siege of Buda in 1541. Though this monumental opus was only printed in 1552, interestingly, Antun Vrančić, a member of the Szapolyai court and Giovio's close friend, had access to a manuscript version as early as 1548.

And not only did he read it, he also made responses to it. In a letter addressed to his Italian friend in May 1548, he praised Giovio's work and although in a modest way he pretended to add just a few harmless comments to it, in fact, he composed a complete report of his own on the fall of Buda. In my lecture I am going to highlight those paragraphs that especially provoked Vrančić's responses, and, furthermore, I will examine how these reactions reflect the goals of the parallel report of this Croatian-Hungarian humanist, and how this testimony fits into the Vrančić oeuvre in general.

Bratislav Lučin
Marulianum, Split
THE *IUVENILIA* OF FRANCISCUS TRANQUILLUS ANDRONICUS
IN GNIEZNO

In the scholarly studies, the ode prompted by the celebration of the victory of the King of Poland, Sigismund I, over the Muscovites, published in print in 1515 (*Ode F. Andronici in triumpho reuerendissimi atque amplissimi domini Ioannis de Lasko, archiepiscopi Gneznensis, de uictoria inuictissimi Sigismundi, Polonie regis, contra Moscos habito*) is regularly mentioned as the first known literary work of the Trogir humanist Franciscus Tranquillus Andronicus (1490-1571). At that time, Tranquillus was sojourning in Rome in the train of the primate of Poland, Jan (I) Łaski, who in 1513-1515 took part in the Fifth Lateran Council. In truth, Silvano Cavazza, in his article in *Dizionario Biografico degli Italiani* of 1987, does say that two more poems derive from this period of Tranquillus's life, but this fact has not produced any result whatever in literary historiography. However, Cavazza's hint (»due carmi elegiaci d'argomento religioso, rimasti inediti«) is neither quite accurate nor quite complete, although in the appended bibliography he did refer to an article that reports on the existence of these texts. This is the paper of Bogdan Bolz »Literacka spuścizna Andronika« (The literary legacy of Andronicus), published in 1962 in the Polish journal *Meander*, in which the author not only drew attention to, but also published, these unknown works of Tranquillus. He had found them in the Archiepiscopal Archives in Gniezno in the papers of Archbishop Łaski, where they are still today, in their original autograph form, inserted as free-standing sheets among the documents of the prelate to whom they were addressed. According to Bolz, Tranquillus's »Roman papers«, created between 1514 and 1515, contain four texts, short enough in truth, but diverse in

genre and content: a panegyric to Jan Łaski (16 elegiac couplets), a prayer to the Virgin (12 elegiac couplets) and two letters to the archbishop (about four pages in all), the first of which is in fact a short treatise about poetry, while the second is a request to Łaski not to deprive him of the room in which he was staying in Rome. Still, Bolz failed to notice that in this scattered legacy there is also a fifth text by Tranquillus, also dedicated to the Polish prelate: in it the young humanist wrote a concise review (on three pages) of the views on fate (*fatum*) in the works of ancient and medieval philosophers.

The youthful writings of Franciscus Tranquillus Andronicus, one of the more prominent representatives of Croatian Renaissance Humanism, appear to have been completely unknown in Croatia to date. The purpose of this paper is to draw attention to their existence, print them in a version that is both complete and more accurate than that of Bolz, and to explain the context in which they were written.

Ivan Lupić,
Stanford University,
and Irena Bratičević,
Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb
CROATIAN MANUSCRIPT STUDIES
IN THE EIGHTEENTH CENTURY

When do Croatian manuscript studies begin? As a systematic discipline, Croatian manuscript studies have, in fact, not yet begun, as the bulk of the manuscript tradition remains unstudied, undescribed, and unprotected, while the descriptions of those manuscripts that have attracted the attention of either scholars or librarians lack uniformity and are sometimes incomplete or unreliable. As an unsystematic discipline, Croatian manuscript studies begin already in the eighteenth century since it is then that we first come across individuals who collect, describe, copy, mend, or perfect Croatian Renaissance manuscripts. One of the challenges facing modern manuscript studies is how to take into account the work of those who focused on Renaissance manuscripts before us. At the center of this presentation are several hitherto unknown letters exchanged between Ivan Marija Matijašević (1714-1791) and Miho Džonov Rastić (1716-1768), in which manuscripts constitute the exclusive topic. The first task is to identify the manuscripts these letters discuss and to establish whether they still survive; the

second task is to recognize what Matijašević and Rastić can contribute to modern descriptions of the manuscripts they mention or come into contact with. To make their work more intelligible, we place it in the wider intellectual context of the Croatian eighteenth century.

Stephan Sander-Faes
University of Zurich

ŠIME BUDINIĆ IN ZADAR, 1556-1567
THE TOPOGRAPHY OF EVERYDAY LIFE
OF A RENAISSANCE HUMANIST

Conceived to further our knowledge of one of Renaissance Dalmatia's most renowned humanists, scholars, and theologians, this paper will reconstruct the early life of Šime Budinić. Focusing on Zadar between 1556 and 1567, Budinić spent a little over a decade working as a civil law notary in Dalmatia's main city before moving to Rome. While his treatises and work on Counter-Reformation Catholicism are comparatively well known, much less is known about the period immediately preceding his departure for Italy. Yet, even a brief look at the notarial records preserved in the Croatian State Archive in Zadar reveals a very large amount of source materials: between 1556 and 1567, Budinić notarised 827 individual notarial contracts, preserved in six protocol books.

Drawing on a combination of those documents he wrote himself and those written by fellow notaries whom Budinić approached to conduct his business, the paper proposes to achieve two aims: first, it will provide new insights into the little-known early years of Budinić before he moved to Rome, asking questions about his spatial range, economic activities, and relationships with the inhabitants of Zadar. Second, and building on my contribution to last year's *Colloquium Marulianum*, this paper recreates Budinić's 'topography of everyday life', thoroughly embedding the humanist's activities in the geography of the Renaissance Adriatic. The combination allows a number of details and insights into the range of Budinić's activities before his departure for Rome to be gathered, while, at the same time, the spatial reconstruction of his activities serves as a 'blueprint' for an aggregate study of late medieval and early modern humanists.

Aleksander Sroczyński
Warsaw University
THE HOROSCOPES FOR BERNARDINUS GALLELLUS (GALLUS)
OF ZADAR (BJ RKPS 3225)
AND RENAISSANCE ASTROLOGICAL CULTURE IN KRAKÓW

Among the Dalmatian humanists who managed to make a career outside their home region, Bernardinus Gallellus seems an example of outstanding success. During his Polish period, Bernardinus served as a secretary of Cardinal Ferdinand Jagiellon, later as a canon in the chapters of Gniezno and Kraków, and finally as vicar general of the Kraków bishopric. He was remembered in Kraków's intellectual circles for two reasons. On the one hand, he enjoyed the fame of an expert in historiography, as Archbishop Łaski's correspondence and Chancellor Drzewicki's dedication of Filippo Buonaccorsi's poetry to Lorenzo de Medici testify. On the other hand, he was known for his close relation to the Italian exiled humanist Filippo Buonaccorsi (Callimaco Esperiente), who found shelter from papal wrath in the far north, as is testified by Bernardinus's inscription on Buonaccorsi's tombstone in the Dominican church in Kraków. His literary legacy is limited, yet he was considered an important figure in the intellectual life of Kraków by his contemporaries. A witness to his significance is his participation in the astrological culture of Kraków, whose university at the time was a vibrant centre for this study. Two horoscopes written for Bernardinus are preserved in manuscript BJ rkps 3225: one for his 44th birthday – *revolutio nativitatis* – while the second is a verification of the birth horoscope, so-called *nativitatis rectificata*. This paper will analyse the inclusion of Bernardinus's horoscopes in the manuscript against the background of the production of such records in 16th-century Kraków. My analysis will focus on analysing the variety of roles performed by the Dalmatian churchman in the intellectual and political elite of the Polish capital, without which, perhaps, the astrologers of the place would not have been so interested in casting and preserving the horoscope of this humanist from Zadar.

Natalia Stagl Škaro,
Dubrovnik University
and Sanja Vulić,
University Department for Croatian Studies, University of Zagreb
ON THE »FOLK SONGS« FROM CODEX 124 OF THE FRIARS MINOR
IN DUBROVNIK

This address will be based on an analysis of the manuscript of »Folk Songs« from Codex 124 in the archives of the Friars Minor monastery in Dubrovnik, written out by anonymous copyists. The texts that the codex contains are not linguistically homogeneous, as indicated by, among other things, orthographic variations and the various renderings of the reflection of *jat* in same words. In the opinion of Mijo Brlek (1952) and Milan Rešetar (1937) the codex derives from the 18th century. This supposition is borne out by the paper of the codex.

The codex is divided into eleven units, the eleventh being written on the last 34 pages. It contains seventeen poems, the first twelve of which will be analysed in the address. (The other five songs will not be covered by the analysis, for they are written in a different style and have entirely different themes and motifs – kings, royal palaces and marble etc.). The twelve songs considered are written on pp. 483-501. There are the following poems: *Dvije stavse Mome na vodi karale* (pp. 483-484); *Livadase uresila* (pp. 485-486); *Djevojcižae podranila* (pp. 487-488); *Rodde moj* (pp. 488-490); *Vilaje Moma dva vienacza* (pp. 490-492); *Priljepa Djevojka* (pp. 492-493); *Pod Nebom ljepsce ptizze nij* (pp. 493-494); *Tankamisi kako viscna* (pp. 494); *Tih razgovor Moma imalla* (pp. 495-497); *Djevojciža livadom scetasce* (pp. 497-498); *Svjetla zvjezda varh gorre* (pp. 498-499). The twelfth and last poem is entitled *Gljubav* (pp. 500-501).

Their originals are older than most of the other texts in the manuscript. For example, the poem *Djevojcižae podranila* can be compared with the poems of an unknown author *Djevojka podranila* and *Djevojka je ružu brala* from the *Miscellany of Nikša Ranjina*, while the poem *Vilaje Moma dva vienacza* is comparable with the poem *Vila je moma tri venačca* from the same miscellany. The versions of the poems *Dvije stavse Mome*; *Livadase uresila*; *Rodde moj* were also published in the *Stari pisci hrvatski* collection, and so on. However, in the manuscript version that is being analysed in this paper, they have probably never before been recognised.

The linguistic features of the songs and their stylistic characteristics suggest the conclusion that their originals are to be sought in the poetry of Ranjina's time.

The songs (apart from the last one) do not have separate title, and are named after their first lines.

The analysis of the poems will cover the poetic and stylistic analysis, an analysis of the formation of the letters (which is not always consistent) and grammar and an analysis on various linguistic levels in order to determine the place of origin of the handwriting of the individual poems.

Luka Špoljarić

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb
THE CORRESPONDENCE OF THE FIRST DALMATIAN HUMANISTS:
IVAN SOBOTA OF TROGIR

At the beginning of the fifteenth century, the writing of private letters gained popularity among Italian humanists, becoming the backbone of the nascent Republic of Letters. Taking part in this process were the first proponents of the movement among the Dalmatian patriciate, such as Juraj Jurjević and Juraj Benja, both of Zadar, and Ivan Sobota of Trogir. Building on the earlier paper in which I discussed Benja's correspondence (CM XXVIII), this time I shall analyze that of Sobota. The correspondence of Ivan Sobota dates to the period between 1438 and 1455 and counts altogether 21 letters, as many as 18 of them written by him. In the paper I shall present these letters and, on the basis of them and of various documentary sources, throw light on the life, intellectual activities and network of contacts of this little-known Dalmatian humanist.

Mateo Žagar

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb
THE PARTICULAR FEATURES
OF THE *LIBRO OD MNOZIJEH RAZLOGA* (520)
IN THE CONTEXT OF CYRILLIC WRITING IN DUBROVNIK

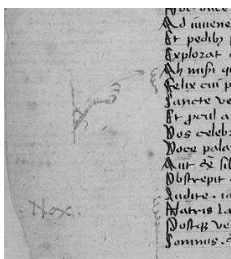
Throughout the history of Croatian literature, that is, of the Dubrovnik part of it, the Cyrillic miscellany of medieval writings *Libro od mnozijeh razloga* of 1520 has assumed, because of the literary units that it brings together, a worthy place in, primarily, anthologies of the literature of the Middle Ages in Croatia, but also in all histories of Croatian literature as was the custom in philological studies in the 20th century. But for the same reasons, neither the palaeographic nor the

codicological aspects of this miscellany, interesting for a number of reasons, were investigated. Only the state as found has been, to some extent, described; that is, the writing features were merely registered without any very deep research into the relationship of these features and the development of regional (Dubrovnik) Cyrillic writing or in general the western Cyrillic complex (Mošin 1955; Đorđić 1971, 1987).

In recent times, when the very diverse sub-components of the canon of Croatian history of literacy as finally established are being considered, and when all the multifarious nuances of the intertwining of cultures at many levels are being identified (particularly through the encounters of the poles of European culture – the Graeco-centric and the Latin-centric, the Slavic and the Romanic, the inland and the Mediterranean, medieval and modern), works like the *Libro* attract additional attention. Accordingly, the palaeography is being handled as a comparative scholarly discipline that on the foundation of parallel studies of the development processes of scripts also reveals the profile of the cultural contacts. Milan Rešetar claimed that this extensive miscellany, consisting of 181 bound folios, was composed of as many as five separate parts, written by three scribes. A fourth hand added the captions, numbers and marginal notes, while in the 18th century two more hands made entries in empty spaces. Since there are no indications that the *Libro* was ever used anywhere but in Dubrovnik (and it is expressly noted that it was compiled there), this is in itself an indicator of the long continuity of Cyrillic writing in Dubrovnik. The script was defined by Mošin as »Bosančica« or Croatian Cyrillic; today, however, we tend to opt for the term the Dubrovnik version of western Cyrillic.

When we compare the structure of the writing in this volume with that of the other two extant books, this time of a liturgical nature (the *Dubrovnik /Dominican/ Lectionary* from the end of the 15th or early 16th century and the *Leipzig Lectionary* from the end of the 16th century), we can conclude that at the beginning of the modern age there was, in the very city of Dubrovnik, and not just in the surroundings or in the hinterland, a live literary (and not merely a documentary) culture in Cyrillic script, which must certainly have reflected a still richer medieval tradition (today visible mostly in legal documents). The development of the Dubrovnik type of Cyrillic was much defined not only by its own tradition and lively contacts with the Cyrillic hinterland (from Bosnia to Bulgaria) but also by its adoption of the technique of writing in minuscule and cursive Latin script, which was of course amply represented in a series of variants throughout the whole of the history of

writing in Dubrovnik, in both Croatian and Latin. Using the example of all the »hands« of the *Libro*, we shall refer, then, to the influences that must in all probability have been taken from the dominant Latin practice in the formation of the literary Cyrillic minuscule in Dubrovnik (the degree of cursivity, the coordination of letters, the distribution of white space in the text, abbreviations, ligatures, the use of punctuation marks, the functionality of the Cyrillic alphabetic system and so on), which ultimately makes the Dubrovnik type of Cyrillic a special regional type of this Slavic script (in the Croatian context – alongside Bosnian and Dalmatian Cyrillic), from which the influences will head back towards the interior (to Bosnia, for example), and along the Adriatic coast to the north (to Dalmatia). Finally, for the same purpose there will be a comparison of this writing practice with the solutions adopted in the first Croatian Cyrillic printed edition, the Dubrovnik *Ofiĉje Blaĉene Djeve Marije* [Office of the Blessed Virgin Mary] (Venice 1512).

E-adrese sudionika znanstvenoga skupa
Rukopisi hrvatskoga humanizma i renesanse

Irena Bratičević
irena.braticevic@ffzg.hr

Ivan Lupić
ilupic@stanford.edu

Ines Ivić
Ivic_Ines@phd.ceu.edu
ines.ivic24@gmail.com

Stephan Sander-Faes
stephan.sander@hist.uzh.ch

Neven Jovanović
neven.jovanovic@ffzg.hr

Aleksander Sroczyński
a.sroczynski@al.uw.edu.pl

Branko Jozić
marulianum.split@gmail.com

Natalia Stagl Škaro
nataliastagl@hotmail.com

Francisco Javier Juez Gálvez
juezgalvez@filol.ucm.es

Luka Špoljarić
spoljaric.luka@gmail.com

Péter Kasza:
petrusfalx@gmail.com

Sanja Vulić
sanja.vulicc@gmail.com

Bratislav Lučín
bracolucin2@gmail.com

Mateo Žagar
mzagar@ffzg.hr

SADRŽAJ

Kalendar zbivanja	3
<i>Colloquium Marulianum XXIX: Rukopisi hrvatskoga humanizma i renesanse</i>	6
Sažetci i podatci o sudionicima skupa	9
Vladislav Gučetić: <i>De casibus domus atque familię suę carmen allegoricum</i> , ed. Darko Novaković (Književni krug Split – <i>Marulianum</i> , Split, 2018)	26
Marko Marulić: <i>Hrvatski stihovi i proza</i> , priredio i transkribirao Bratislav Lučin (Matica hrvatska, Zagreb, 2018)	27
Jedanaesta kroatistička tekstološka radionica: Mogućnosti čitanja Držićeva <i>Skupa i Novele od Stanca</i>	29
Trinaesta latinistička tekstološka radionica: Marulićev prijatelj i <i>aemulus</i> Frane Božićević – čitanje uz 550. obljetnicu rođenja	31
<i>Colloquia Maruliana XXVIII</i> – sadržaj	32
Nagrade Dana hrvatske knjige	34
Pravilnik	34
Do sada nagrađeni	35
Marulićevska mrežna sjedišta (Marulić na WWW)	41
<i>Colloquium Marulianum XXIX: Manuscripts of the Croatian Renaissance Humanism</i>	45
Summaries	47
E-adrese sudionika znanstvenoga skupa Rukopisi hrvatskoga humanizma i renesanse	60

Izdavač:
Književni krug Split – *Marulianum*
Ispod ure 3, Split
<https://sites.google.com/site/kksmarulianum2a/>

Za izdavača:
Nenad Cambi

Ovu knjižicu uredili:
Branko Jozić i Bratislav Lučin

Prijevod na engleski:
Graham McMaster

Tisak:
Dalmacija papir – Split

Tiskanje završeno u travnju 2019.